

Awareness onderzoek WOI **2019**

TOERISMEVLAANDEREN
Marketing Office

Verantwoordelijke uitgever

Peter De Wilde, Toerisme Vlaanderen, Grasmarkt 61, 1000 Brussel

Wettelijk depot

D/2019/5635/20/1

Contact

Kennisbeheer@toerismevlaanderen.be

Meer informatie

www.toerismevlaanderen.be/100jaarGrooteOorlog

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welk wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

VERKENNING VAN HET BEWUSTZIJN ROND WO I

Onderzoek vormt een belangrijke basis voor een kwaliteitsvol herdenkingsprogramma. Alvorens het programma voluit van start gaat, stelde Toerisme Vlaanderen zich dan ook de vraag in hoeverre Vlaamse WO I-bestemmingen gekend zijn in binnen- en buitenland. Hoe is het met andere woorden gesteld met de awareness of het bewustzijn over WO I? Hoe groot is de betrokkenheid vanuit verschillende landen en wat is de attitude ten opzichte van de herdenking van de Grote Oorlog?

Toerisme Vlaanderen voerde in 2013 een online onderzoek rond deze awareness in 10 landen. In 2016 werd dit onderzoek herhaald. In 2019 maken we de eindbalans op met als doel na te gaan of de herdenking enig effect heeft gehad op het bewustzijn rond de Grote Oorlog. Heeft 5 jaar herdenking effect gehad op de awareness rond deze Grote oorlog?

INHOUD

Verkenning van het bewustzijn rond WO I.....	2
Inhoud.....	3
1 Methodologie.....	4
2 Globale Resultaten.....	6
2.1 Europese slagvelden.....	6
2.2 Slagvelden van de Eerste Wereldoorlog.....	9
2.3 Kennis Flanders Fields	11
2.4 Houding tegenover en interesse in WO I-herdenking.....	15
2.5 Achtergrond respondent.....	21
3 Algemene conclusies	22
4 Highlights per land	23

1 METHODOLOGIE

In hoeverre zijn Vlaamse WO I-sites top-of-mind? Toerisme Vlaanderen onderzocht deze vraag aan de hand van een online enquête in 10 landen, namelijk Australië; België, Canada, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Nederland, Nieuw-Zeeland, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Het gaat om inwoners van deze specifieke landen omdat ze door hun sterke betrokkenheid bij de gebeurtenissen van 100 jaar geleden potentiële bezoekers zijn. Het onderzoek werd ook in Nederland uitgevoerd vanwege de geografische nabijheid. Op deze landen werd ook specifiek gewerkt om die potentiële bezoeker warm te maken voor onze bestemming.

Dit onderzoek is een herhaling van het onderzoek uit 2013 en 2016, met een aantal aanpassingen. In het globale rapport vergelijken we 2013 met 2019 waar mogelijk. Het meest recente onderzoek liep van 11 tot en met 21 februari 2019. Er werd een quotum van 600 respondenten per land of regio vooropgesteld, en dit om te komen tot voldoende betrouwbare resultaten per land. Deelnemers aan de enquête moesten minstens 18 jaar oud zijn en minstens één keer in de afgelopen 3 jaar een buitenlandse reis gemaakt hebben.

EFFECTIEF AANTAL RESPONDENTEN	
Australië	630
België	306 Franstalige Belgen en 319 Nederlandstalige Belgen
Canada	627
Duitsland	314 Nordrhein-Westfalen en 317 overig Duitsland
Frankrijk	315 Nord-Pas-de-Calais en Ile de France en 311 overig Frankrijk
Ierland	629
Nederland	629
Nieuw-Zeeland	629
Verenigd Koninkrijk	637
Verenigde Staten	628

Het eerste deel van de vragenlijst was zeer algemeen, om niet aan te geven dat Toerisme Vlaanderen de opdrachtgever was. In de eerste vraag peilden we algemeen naar de associatie tussen veldslagen en Europa. Uit de antwoorden leidden we af in hoeverre WO I in het algemeen en Vlaamse bestemmingen in het bijzonder leven in de hoofden van de mensen. De volgende vraag ging specifiek in op WO I-bestemmingen. Daarna onderzochten we de bekendheid van Flanders Fields als concrete bestemming. Tot slot kwamen de attitude ten opzichte van de herdenking van WO I, de persoonlijke link via voorouders en de intentie om aan herdenkingstoerisme te doen aan bod.

Het onderzoek legt omwille van lokale nuances in perceptie rond WO I regionale accenten. Voor België, Frankrijk en Duitsland komen dus niet enkel de volledige landen maar ook specifieke regio's aan bod. Frans- en Nederlandstalige Belgen denken bijvoorbeeld niet per se op dezelfde manier over WO I. In Duitsland ligt de focus op Nordrhein-Westfalen (NRWF) en in Frankrijk op Nord-Pas-de-Calais en Île-de-France. Voor het panel van de Verenigde Staten selecteerden we respondenten uit het Noordoosten, Californië en Kansas.

Het rapport is verdeeld in twee delen. In het eerste deel staan de globale resultaten en een vergelijking met 2013 en in het tweede deel een verdere uitdieping van de resultaten per land voor 2013, 2016 en 2019. In het globale rapport werden de tabellen in twee delen gesplitst voor de duidelijkheid. In de eerste tabel staan de Engelssprekende landen (VK, Ierland, Australië, Nieuw-Zeeland, Canada en de VS) en in de tweede tabel de niet-Engelssprekende landen (Nederlandstalig België, Franstalig België, Duitsland Nordrhein-Westfalen, overig Duitsland, Frankrijk Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais, overig Frankrijk en Nederland).

2 GLOBALE RESULTATEN

2.1 Europese slagvelden

Een eerste overkoepelende vraag die werd gesteld was een open vraag naar de drie belangrijkste slagvelden van Europa. Verschillende respondenten gaven als antwoord op deze vraag een land of een oorlog (bijv. de 100-jarige oorlog, de Tweede Wereldoorlog, ...). Tussen de 10% (Nederlandstalig België) en 33% (regio Nordrhein-Westfalen) van de respondenten kon op deze vraag geen enkel antwoord geven. In België, de Franse regio's, het Verenigd Koninkrijk en Ierland kan ongeveer 85 tot 90% minstens één slagveld opnoemen. In Australië, Canada, Nieuw-Zeeland en de VS weet ongeveer een vierde tot een vijfde van de respondenten geen enkel Europees slagveld te benoemen. Duitsland NRWF scoort het laagst, meer dan een derde van de respondenten noemt geen enkel Europees slagveld.

Net als in 2013 staan *Waterloo* en *Normandië* in de top 10 van alle bevraagde landen. Behalve voor Duitsland en het VK, staan beide slagvelden zelfs in de top 5. Wereldoorlog I-slagvelden scoren zeer hoog in de meeste landen, behalve Nederland en de VS waar de Tweede Wereldoorlog meer indruk heeft nagelaten. Over het algemeen staan er wel meer WOI slagvelden in de verschillende top 10-lijstjes dan in 2013.

De *Somme* geniet grote bekendheid in de Commonwealth landen en Frankrijk. *Verdun* geniet vooral bekendheid bij de Fransen, de Duitsers en de Belgen. De helft van alle bevraagde Fransen vermeldt *Verdun*. Net als in 2013 zijn *Gallipoli* en *Vimy* sterk verbonden met bepaalde landen, *Gallipoli* met Australië en Nieuw-Zeeland en *Vimy* met Canada.

Ook *Ieper* verschijnt in de top 10 van een aantal landen. *Ieper* heeft een sterke positie in Nederlandstalig België, Ierland en het Verenigd Koninkrijk. Nieuw-Zeelanders noemen ook relatief vaak *Flanders* en *Passendale*, deze laatste is bij deze verre markt meer gekend dan bij de andere landen. België, Ierland, Nieuw-Zeeland en het VK maken elk twee vermeldingen van Vlaanderen of plaatsen in Vlaanderen in hun top 10.

In de tabellen staan de belangrijkste antwoorden die de respondenten gaven op deze vraag: eerst de locaties in Vlaanderen, vervolgens de meest genoemde locaties uit de Eerste Wereldoorlog en daarna de andere veelgenoemde slagvelden.

TABEL 1A: Welke zijn volgens u de 3 belangrijkste historische slagvelden in Europa? (Enkel de meest belangrijke antwoorden, in % respondenten)

	Verenigd Koninkrijk		Ierland		Australië		Nieuw-Zeeland		Canada		Verenigde Staten	
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
Ieper	15,7%	16,2%	6,0%	6,0%	3,0%	3,8%	6,9%	3,7%	2,9%	3,0%	0,7%	1,0%
Vlaanderen	6,6%	5,0%	7,4%	7,9%	5,6%	3,2%	6,6%	5,4%	0,6%	1,6%	1,3%	1,3%
Passendale	3,4%	4,7%	1,4%	1,9%	0,7%	0,8%	6,6%	7,3%	1,6%	3,2%	0,0%	0,3%
Flanders Fields	2,2%	0,9%	0,8%	0,2%	0,7%	0,5%	1,3%	1,4%	3,9%	2,1%	1,0%	0,6%
Ijzervlakte	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Somme	44,6%	34,2%	28,1%	29,7%	14,0%	14,3%	23,4%	18,3%	4,2%	6,1%	1,3%	3,0%
Verdun	2,5%	1,3%	1,1%	1,7%	0,7%	2,4%	1,7%	1,6%	1,6%	4,3%	2,3%	2,9%
Gallipoli	0,5%	1,1%	2,7%	2,4%	18,9%	20,0%	28,1%	26,9%	0,6%	1,3%	0,3%	0,5%
Vimy	0,0%	0,2%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	20,1%	18,2%	0,0%	0,6%
Waterloo	22,1%	23,5%	21,0%	24,6%	18,6%	12,4%	20,5%	19,2%	16,9%	14,7%	16,1%	14,6%
Normandië	16,7%	11,1%	23,0%	17,3%	11,0%	8,7%	15,2%	12,6%	25,3%	23,4%	34,8%	33,6%
Stalingrad	1,2%	2,2%	5,5%	3,5%	2,0%	2,4%	4,0%	2,1%	2,3%	2,4%	1,3%	3,2%
Hastings	21,3%	17,4%	14,5%	10,3%	7,0%	5,1%	8,3%	6,2%	2,9%	3,5%	4,3%	3,2%
Austerlitz	0,7%	0,3%	0,5%	0,6%	0,0%	0,2%	0,7%	0,0%	1,0%	0,8%	0,7%	0,2%
Azincourt	7,4%	7,8%	2,2%	2,7%	3,0%	1,9%	3,6%	3,2%	1,9%	1,8%	1,0%	1,1%
Geen antwoord	12,3%	16,2%	11,2%	16,5%	24,3%	25,4%	20,5%	19,6%	21,4%	21,5%	24,1%	25,3%

In bijna alle Angelsaksische landen is het aandeel respondenten dat geen antwoord geeft op deze vraag lichtjes gestegen, tot bijna 4 procentpunt in het VK en meer dan 5 procentpunt in Ierland.

Voor de aandelen van Somme en Normandië vertonen een daling. De Vlaamse slagvelden, *Ieper* en *Passendale* zijn overal lichtjes gestegen, behalve in Nieuw-Zeeland, daar zien we een daling voor *Ieper*.

TABEL 1B: Welke zijn volgens u de 3 belangrijkste historische slagvelden in Europa? (Enkel de meest belangrijke antwoorden, in % respondenten)

	België		België		Duitsland		Duitsland		Frankrijk		Frankrijk		Nederland	
	Nederlandstaligen		Franstaligen		Nordrhein-Westfalen		Overig		Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais		Overig			
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
Ieper	20,2%	22,3%	4,0%	4,6%	1,0%	0,3%	0,0%	0,3%	0,7%	0,3%	0,0%	2,3%	3,4%	3,8%
Vlaanderen	0,5%	0,6%	0,0%	1,6%	0,0%	1,0%	0,5%	0,3%	0,0%	2,2%	0,4%	0,6%	0,2%	0,6%
Passendale	2,0%	5,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Flanders Fields	1,5%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ijzervlakte	10,3%	7,8%	3,5%	6,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,0%	0,4%	0,0%	0,5%	0,3%
Somme	2,0%	2,5%	2,0%	1,3%	1,5%	1,3%	0,0%	0,9%	2,8%	8,9%	2,2%	4,8%	2,7%	2,5%
Verdun	7,9%	9,1%	31,2%	32,7%	12,6%	13,1%	13,0%	18,0%	50,7%	47,0%	48,3%	51,4%	9,3%	6,4%
Gallipoli	0,5%	0,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%
Vimy	0,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	1,6%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Waterloo	66,0%	46,4%	88,1%	71,9%	26,1%	16,6%	17,9%	14,8%	47,9%	38,1%	40,8%	30,9%	46,9%	38,8%
Normandië	22,7%	16,0%	19,8%	16,3%	15,1%	8,3%	4,8%	8,5%	19,0%	17,8%	15,4%	14,1%	25,8%	21,9%
Stalingrad	3,9%	3,4%	7,9%	4,2%	8,5%	8,6%	10,6%	11,0%	9,9%	7,3%	5,2%	4,8%	6,6%	2,5%
Hastings	4,9%	2,8%	1,5%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,7%	2,2%	0,0%	1,0%	2,0%	1,9%
Austerlitz	1,0%	0,3%	8,9%	3,9%	2,0%	1,6%	1,0%	0,9%	12,0%	10,8%	15,7%	10,3%	1,0%	0,6%
Azincourt	0,5%	0,0%	1,0%	0,0%	1,0%	0,0%	0,5%	0,0%	4,9%	2,9%	0,4%	1,9%	0,0%	0,0%
Geen antwoord	4,4%	10,0%	5,0%	10,8%	25,1%	33,1%	34,3%	27,4%	9,9%	10,8%	12,4%	15,4%	13,3%	18,3%

Ook bij de niet-Angelsaksische landen zien we over het algemeen een stijging van het aandeel respondenten dat op deze vraag niet antwoordt. De bekendheid van de Vlaamse slagvelden is ongeveer hetzelfde gebleven als in 2013, net als de meeste andere WOI-slagvelden, zoals *Verdun* en de *Somme*. Opvallend, *Waterloo* is overal sterk afgenomen.

2.2 Slagvelden van de Eerste Wereldoorlog

Om een duidelijker beeld te krijgen van de bestemmingen of regio's die geassocieerd worden met de Eerste Wereldoorlog en hun bekendheid te vergelijken, stelden we de vraag waar in Europa zich de belangrijkste WO I-slagvelden bevonden. Aangezien deze vraag op een andere manier gesteld is in het onderzoek van 2013, is hier geen vergelijking mogelijk.

Ook hier konden respondenten 3 antwoorden ingeven.

Het aantal respondenten dat op deze vraag kan antwoorden, is opvallend lager dan bij de vorige. Hoewel de vraag vrij algemeen werd gesteld, geeft 10% (Nederlandstalig België) tot 38% (Verenigde Staten) van de respondenten geen antwoord. Opvallend is dat ook in Nieuw-Zeeland en Australië, landen met toch een sterke herdenkingscultuur met betrekking tot de Eerste Wereldoorlog, tot 30% van de respondenten niet antwoorden.

In alle landen staan Frankrijk, Duitsland en België in de top 10 van de gegeven antwoorden, uitgezonderd bij overig Duitsland, waar België ontbreekt. Daar ontbreekt ook de *Somme*, dat samen met Verdun in alle landen in de top 10 staat. Deze top 10 bevat voor zes van de tien landen ook *Ieper* als belangrijke regio geassocieerd aan WO I-veldslagen. Het Verenigd Koninkrijk, Nieuw-Zeeland en Nederlandstalig België vermelden ook *Passendale* in dit lijstje.

Ierland, Australië, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland NRW en overig Duitsland vermelden ook *Vlaanderen* in de top 10. In de vergelijkbare vraag in 2016 waren alleen Ierland en het Verenigd Koninkrijk landen die *Vlaanderen* vernoemden in de top 10.

Het aandeel unieke respondenten in de Commonwealth-landen die een locatie in Vlaanderen en/of Brussel noemen, ligt tussen de 9 en 25%. Dit is hoog ten opzichte van Frankrijk en Duitsland, waar slechts tussen de 2 en 5% van de respondenten aan Vlaamse locaties denkt.

TABEL 2: Waar in Europa bevinden zich volgens u de belangrijkste slagvelden van de Eerste Wereldoorlog (1914 - 18)? (Enkel de meest gegeven antwoorden, in % respondenten)

	Verenigd Koninkrijk	Ierland	Australië	Nieuw-Zeeland	Canada	Verenigde Staten	België Nederlands- taligen	België Frans- taligen	Duitsland Nordrhein- Westfalen	Duitsland Overig	Frankrijk Île-de-France en Nord Pas de Calais	Frankrijk Overig	Nederland
België	15,4%	14,1%	9,5%	11,1%	10,5%	7,5%	25,1%	12,7%	8,0%	7,3%	5,7%	3,5%	24,3%
Frankrijk	27,2%	30,0%	27,1%	24,3%	31,4%	26,0%	31,0%	17,3%	25,5%	30,0%	15,2%	11,9%	34,5%
Duitsland	12,1%	20,0%	17,3%	16,2%	21,9%	22,9%	21,3%	11,8%	17,5%	24,3%	7,9%	6,8%	23,5%
Verenigd Koninkrijk	4,4%	7,2%	5,7%	3,7%	7,5%	6,8%	1,3%	2,0%	1,3%	4,4%	3,2%	0,3%	4,0%
Rusland	1,7%	4,9%	1,7%	4,9%	3,7%	4,5%	2,2%	2,0%	5,4%	6,9%	0,6%	1,9%	4,6%
Polen	2,7%	3,7%	1,7%	2,7%	2,4%	1,9%	2,8%	0,7%	7,3%	6,9%	1,3%	1,3%	2,7%
Turkije	1,4%	1,1%	8,4%	9,2%	0,6%	0,6%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,2%
Ieper	17,0%	7,6%	5,1%	3,2%	4,5%	2,7%	30,4%	12,7%	1,9%	0,6%	1,0%	1,6%	7,5%
Vlaanderen	3,8%	6,8%	3,5%	3,0%	2,2%	1,6%	4,4%	0,7%	2,5%	3,5%	0,6%	0,6%	2,1%
Flanders Fields	0,9%	0,6%	0,2%	0,6%	1,3%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Westhoek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	6,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Passendale	8,3%	1,9%	0,8%	7,0%	3,3%	0,6%	8,2%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Ijzer	0,2%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	9,7%	15,0%	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%	0,2%
Locatie in Vlaanderen *	25,4%	16,2%	9,5%	12,4%	10,4%	6,1%	52,3%	27,5%	4,5%	4,1%	2,2%	2,6%	9,9%
Verdun	4,7%	7,5%	3,3%	5,1%	9,4%	7,8%	10,3%	34,6%	15,0%	21,5%	53,7%	57,6%	7,8%
Somme	30,8%	22,4%	10,8%	15,3%	8,1%	7,3%	6,9%	8,2%	2,2%	2,5%	19,0%	11,3%	4,1%
Gallipoli	4,1%	8,7%	18,4%	22,1%	4,1%	3,3%	1,3%	0,0%	1,0%	0,6%	0,0%	0,0%	0,5%
Marne	0,9%	3,0%	0,6%	2,9%	3,2%	4,5%	1,3%	9,5%	1,3%	1,9%	18,1%	15,4%	0,8%
Geen antwoord	25,0%	24,5%	30,0%	29,6%	28,9%	37,6%	9,7%	21,9%	33,1%	24,3%	11,7%	13,8%	24,8%

* Aandeel unieke respondenten die een locatie in Vlaanderen of Brussel noemden.

2.3 Kennis Flanders Fields

Hoe is het gesteld met de kennis rond *Flanders Fields*? Om die vraag te beantwoorden stelden we aan de respondenten twee vragen. Enerzijds vroegen we aan te geven in welk(e) land(en) *Flanders Fields* zich bevindt. Anderzijds peilden we naar de kennis van specifieke locaties binnen *Flanders Fields*, met opnieuw een open vraag.

TABEL 3A: In welk(e) land(en) bevindt *Flanders Fields* zich?

	Verenigd Koninkrijk		Ierland		Australië		Nieuw-Zeeland		Canada		Verenigde Staten	
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
België	63%	61%	61%	59%	41%	38%	51%	52%	41%	48%	52%	44%
Duitsland	4%	6%	4%	5%	8%	7%	4%	6%	7%	8%	8%	7%
Frankrijk	19%	21%	15%	15%	26%	23%	19%	16%	25%	22%	19%	11%
Nederland	11%	6%	11%	7%	10%	5%	7%	5%	14%	9%	15%	8%
Verenigd Koninkrijk	4%	6%	1%	4%	4%	6%	3%	2%	7%	7%	7%	9%
Weet niet	13%	11%	21%	15%	27%	31%	28%	27%	21%	16%	23%	29%

De helft of meer van de respondenten in de meeste landen geeft aan dat *Flanders Fields* in België ligt, behalve Australië (38%), de Verenigde Staten (44%) en Nederland (46%). In slechts drie landen is het aandeel dat België aanduidt gestegen t.o.v. 2013: Nieuw-Zeeland, Canada en Frankrijk.

Opvallend, het aandeel respondenten dat 'weet niet' aanduidt, is wél in bijna alle landen gedaald. Vooral het Verenigd Koninkrijk en Duitsland zijn gestegen als mogelijke locatie voor *Flanders Fields* ten opzichte van 2013.

In de Angelsaksische landen wordt er duidelijk ook een link naar Frankrijk gelegd door ongeveer 11% tot 23% van de respondenten. Voor de andere landen zijn deze percentages een stuk lager.

TABEL 3B: In welk(e) land(en) bevindt Flanders Fields zich?

	België		België		Duitsland		Duitsland		Frankrijk		Frankrijk		Nederland	
	Nederlandstaligen		Franstaligen		Nordrhein-Westfalen		Overig		Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais		Overig			
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
België	91%	87%	70%	67%	72%	52%	53%	51%	46%	52%	47%	49%	50%	46%
Duitsland	2%	2%	0%	2%	6%	6%	4%	6%	4%	5%	4%	8%	3%	5%
Frankrijk	4%	3%	3%	2%	4%	4%	5%	6%	7%	8%	7%	6%	7%	7%
Nederland	1%	1%	12%	8%	12%	10%	17%	13%	20%	14%	15%	9%	2%	4%
Verenigd Koninkrijk	1%	2%	2%	4%	4%	9%	5%	9%	6%	7%	6%	8%	16%	17%
Weet niet	6%	4%	19%	18%	14%	18%	24%	15%	16%	15%	22%	20%	32%	28%

De open vraag om plaatsen in *Flanders Fields* te benoemen, was in 2019 een bijna even moeilijke oefening als in 2013 voor de Angelsaksische landen. De meeste andere landen hadden minder moeite om een antwoord te bieden dan in 2013. In Nederland is het aandeel respondenten op deze vraag zelfs met 8 procentpunt gestegen. Uitzondering zijn Duitsland Nordrhein-Westfalen en Frankrijk Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais waar het aandeel respondenten dat de vraag niet beantwoordde, is toegenomen.

Natuurlijk worden er ook veel locaties genoemd die niet in Flanders Fields liggen of zaken die geen locatie zijn. Zo denken Angelsaksische respondenten spontaan aan de klaprozen uit het gedicht van John McCrae. In Canada is dit aandeel gestegen van 1% in 2013 naar 3% in 2019.

Ieper staat in alle landen behalve de Verenigde Staten op de eerste plaats in de top 10. Waar dit in 2013 vaak werd gevolgd door de *Somme* is dit nu vooral *Passendale*.

TABEL 4A : Kunt u plaatsen / sites opnoemen die zich in Flanders Fields bevinden? (de belangrijkste antwoorden in % respondenten)

	Verenigd Koninkrijk		Ierland		Australië		Nieuw-Zeeland		Canada		Verenigde Staten	
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
Ieper/Ieperboog	15,7%	13,0%	12,0%	10,8%	10,3%	8,1%	11,9%	7,2%	4,5%	6,7%	6,0%	3,7%
Passendale	4,4%	6,4%	4,4%	4,5%	3,0%	1,7%	5,9%	3,7%	1,0%	3,5%	1,0%	0,8%
Diksmuide	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Flanders Fields Museum	0,5%	0,0%	0,3%	0,3%	0,0%	0,2%	0,7%	0,5%	1,3%	0,6%	0,7%	0,3%
Menenpoort	1,2%	2,0%	1,1%	2,1%	0,7%	1,9%	0,3%	2,2%	0,3%	1,6%	0,0%	1,1%
Nieuwpoort	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Poperinge	0,5%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Ijzer	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%
(Zee)Brugge	1,0%	0,3%	2,5%	2,2%	0,7%	1,1%	0,3%	0,8%	1,0%	1,3%	2,3%	0,3%
Somme	6,9%	4,6%	8,2%	2,4%	4,3%	1,0%	6,6%	1,0%	1,0%	2,4%	2,7%	0,3%
Weet niet	73,3%	73,0%	75,4%	75,8%	78,7%	77,6%	74,6%	80,9%	81,8%	72,9%	71,2%	81,2%

De bekendheid van *Ieper* op zich is in 2019 in alle Angelsaksische landen afgenomen, behalve in Canada. De *Menenpoort* daarentegen lijkt in alle Angelsaksische landen iets meer gekend te zijn. Het aandeel respondenten dat op de vraag de *Somme* als antwoord geeft, is duidelijk minder dan in 2013. In Nieuw-Zeeland en Ierland is dit zelfs met 6 procentpunt afgenomen.

TABEL 4B: Kunt u plaatsen / sites opnoemen die zich in Flanders Fields bevinden? (de belangrijkste antwoorden in % respondenten)

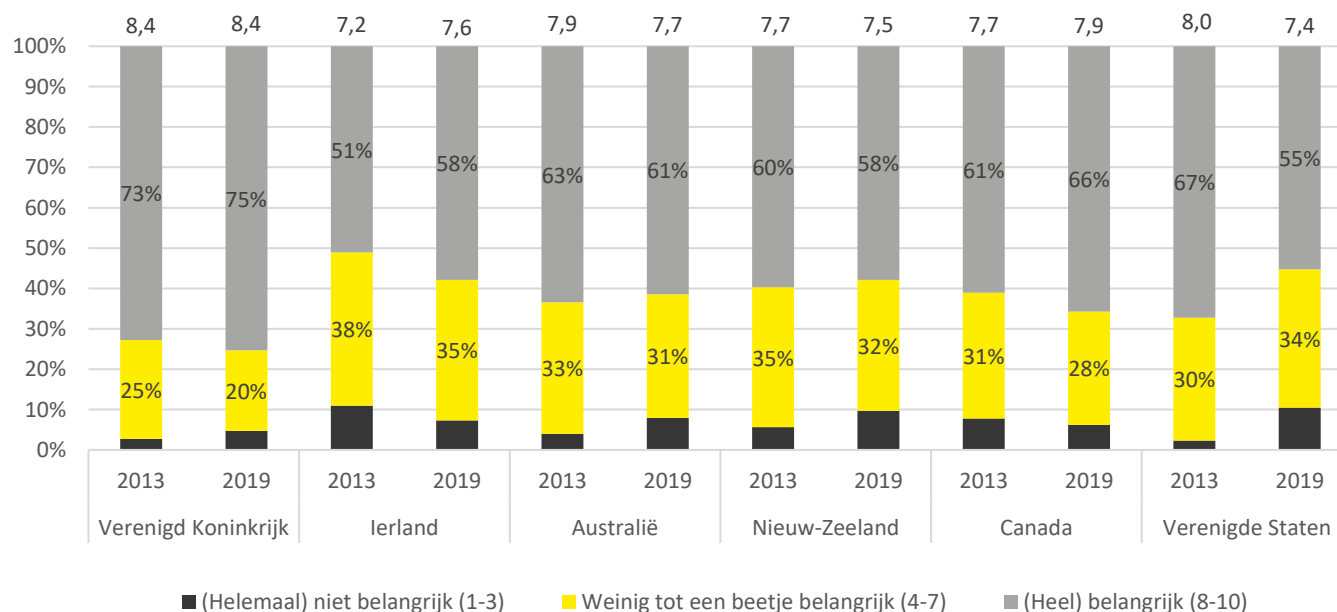
	België		België		Duitsland		Duitsland		Frankrijk		Frankrijk		Nederland	
	Nederlandstaligen		Franstaligen		Nordrhein-Westfalen		Overig		Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais		Overig			
	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019	2013	2019
Ieper / Ieperboog	58,1%	62,7%	30,2%	28,1%	12,1%	7,6%	10,1%	10,4%	9,9%	11,4%	7,9%	7,7%	12,8%	15,7%
Passendale	9,4%	15,7%	2,5%	1,6%	2,0%	1,0%	0,5%	0,3%	0,0%	1,0%	0,4%	1,0%	2,0%	1,1%
Diksmuide	12,3%	10,3%	5,9%	4,2%	2,0%	0,6%	1,0%	0,3%	1,4%	0,3%	0,0%	0,0%	1,2%	0,5%
In Flanders Fields Museum	1,0%	1,3%	0,0%	1,0%	0,5%	0,3%	1,4%	0,6%	0,0%	0,3%	0,4%	0,3%	0,2%	0,3%
Menenpoort	2,5%	4,1%	0,5%	0,3%	0,5%	0,3%	0,0%	0,9%	0,0%	0,6%	0,4%	0,3%	0,2%	0,8%
Nieuwpoort	2,5%	3,4%	3,0%	2,6%	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,3%	0,7%	0,5%
Poperinge	2,5%	4,1%	0,5%	0,7%	0,0%	0,3%	0,5%	0,3%	0,7%	0,3%	0,0%	0,0%	0,7%	0,2%
Ijzer	0,5%	3,4%	3,5%	4,9%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,4%	0,3%	0,4%	0,0%	1,0%	0,8%
(Zee)Brugge	1,5%	0,9%	3,0%	2,0%	1,5%	2,2%	3,9%	2,8%	1,4%	1,9%	1,1%	2,3%	1,2%	0,6%
Somme	0,0%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,3%	0,0%	0,6%	0,7%	0,3%	1,2%	1,0%
Weet niet	30,0%	24,8%	63,4%	61,4%	73,9%	79,9%	76,3%	71,9%	68,3%	69,5%	76,4%	73,0%	78,6%	71,1%

In Nederlandstalig België en Frankrijk Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais is de bekendheid van bijna alle locaties toegenomen. *Ieper* is in Nederland zelfs met 3 procentpunt gestegen ten opzichte van 2013.

2.4 Houding tegenover en interesse in WO I-herdenking

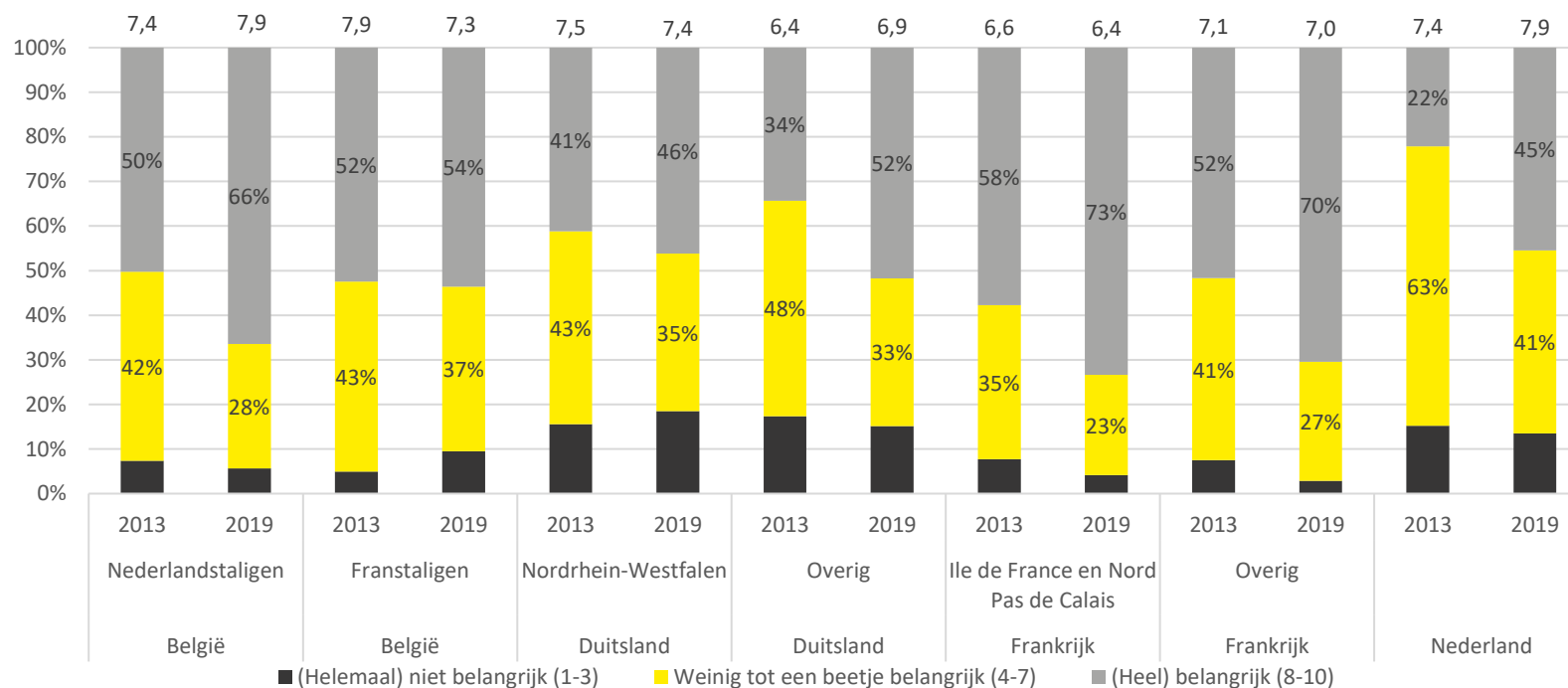
Heel wat respondenten hechten belang aan de herdenking van WO I en sinds 2013 is dit, voor de meeste landen, ook toegenomen. We vroegen aan de respondenten om op een schaal van 1 (helemaal niet belangrijk) tot 10 (heel belangrijk) aan te geven hoe belangrijk zij de herdenking van deze oorlog vonden. In onderstaande grafieken hebben we de tien categorieën verdeeld in drie: “(helemaal) niet belangrijk” (1-3); “weinig belangrijk tot een beetje belangrijk” (4-7) en “(heel) belangrijk” (8-10). Van alle Angelsaksische landen, vinden de Britten (75%) en Canadezen (66%) zo’n herdenking het meest belangrijk.

FIGUUR 1A: In welke mate vindt u het belangrijk dat de Eerste Wereldoorlog (1914 - 18) herdacht wordt? (Geaggregeerde scores en gemiddelde score)

In de Verenigde Staten, Nieuw-Zeeland en Australië zien we een lichte daling in het belang dat aan de WOI wordt gehecht. In Canada en Ierland stijgt de groep die veel belang hecht aan de herdenking. De scores voor de Angelsaksische landen liggen nog zeer hoog in vergelijking met de andere landen.

FIGUUR 1B: In welke mate vindt u het belangrijk dat de Eerste Wereldoorlog (1914 - 18) herdacht wordt? (Geaggregeerde scores en gemiddelde score)

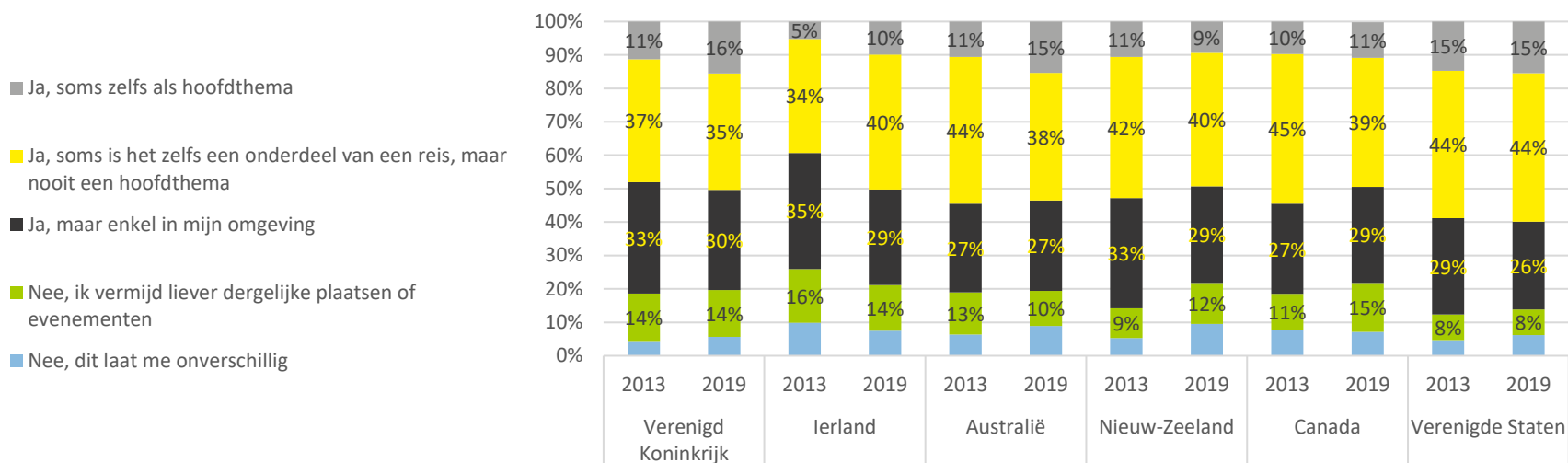
In Nederland en Duitsland vindt men deze herdenking het minst belangrijk (de gemiddelde score ligt hier op of onder de 7 op 10). In alle andere landen ligt dit tussen de 7 en de 8 op 10. In tegenstelling tot de Angelsaksische landen, zien we hier wel overal een stijging van de gemiddelde score ten opzichte van 2013. Vooral de aandelen respondenten die een 9 of 10 geven is sterk gestegen in Nederlandstalig België; de beide delen van Frankrijk en in Nederland.

Bij de onderstaande vraag peilen we of dit belang van de herdenking doortrekt in het reisgedrag. Eerst werd de vraag gesteld of ze plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis bezochten, en indien hierop positief werd geantwoord, volgde de vraag welke ze dan precies bezochten.

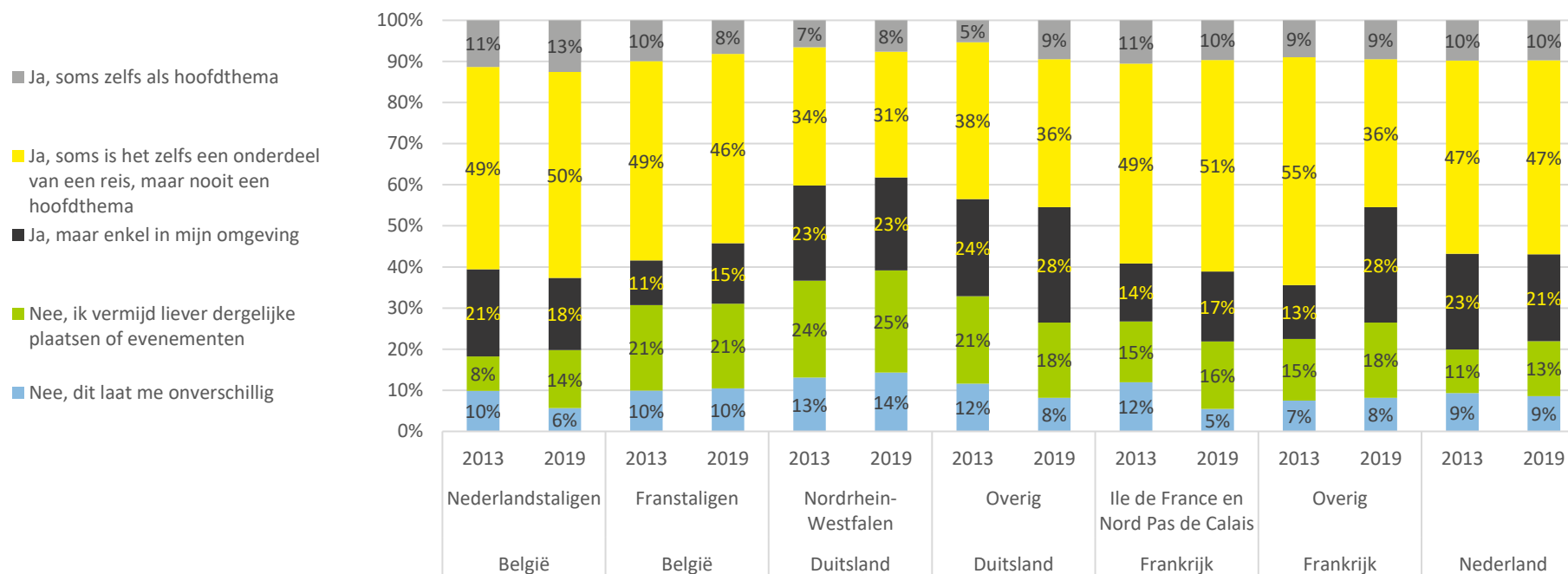
In de Angelsaksische landen is het aandeel dat oorlogsgeschiedenis soms als hoofdthema van een reis kiest, over het algemeen gestegen. Maar ook het aandeel dat hier niets mee te maken wil hebben of onverschillig staat hier tegenover is bijna overal gestegen ten opzichte van 2013.

Toch heeft een derde tot een vierde van de respondenten in de Angelsaksische landen interesse in oorlogsgeschiedenis als onderdeel van een reis, buiten de onmiddellijke omgeving.

FIGUUR 2A: Als u op reis of op uitstap bent, bezoekt u dan soms plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis?

FIGUUR 2B: Als u op reis of op uitstap bent, bezoekt u dan soms plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis?

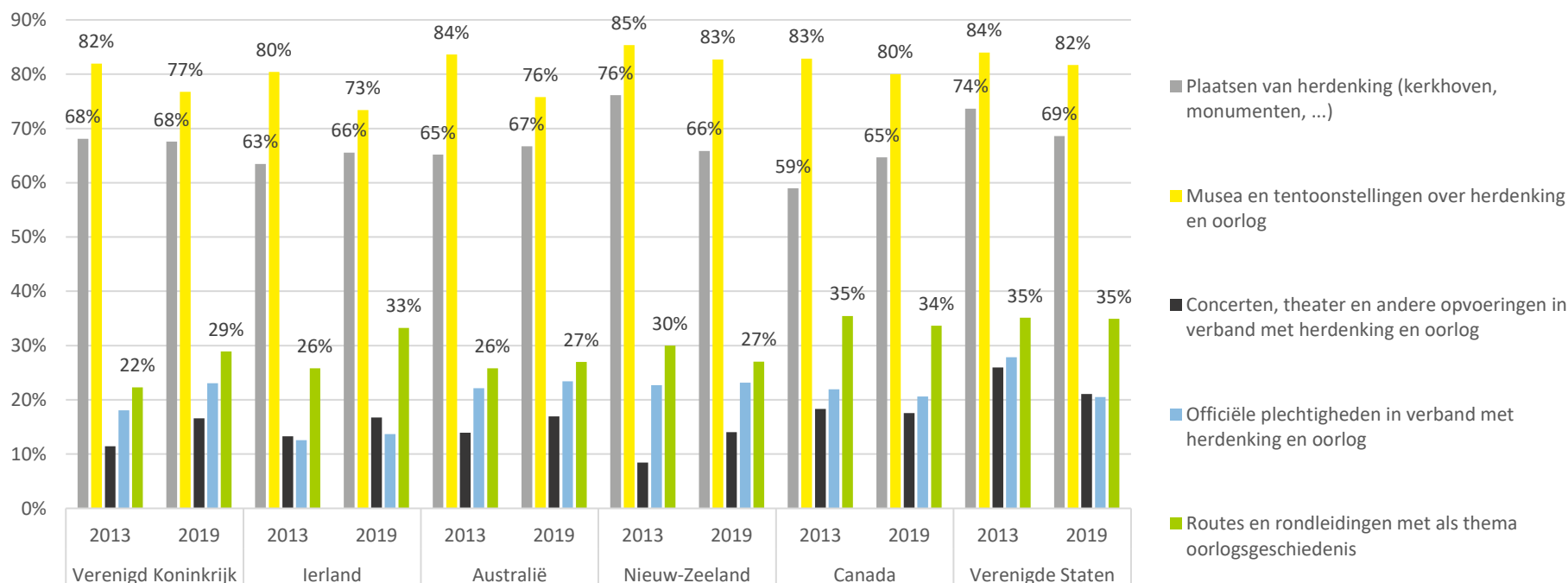
In de niet-Angelsaksische landen is het aandeel dat zich onverschillig verklaart bijna overal afgenomen. Het aandeel dat actief dergelijke plaatsen of evenementen mijdt, is daarentegen toegenomen, behalve in overig Duitsland. Daar zien we ook een grote stijging in het aandeel dat oorlogsgeschiedenis als hoofdthema van een uitstap of reis kiest.

3 op 10 (Duitsland) tot meer dan 5 op 10 (Frankrijk Île-de-France en Nord-Pas-de-Calais) van de respondenten bezoeken plaatsen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis als onderdeel van een reis.

Respondenten die op de vorige vraag positief antwoordden, kregen de vraag welk soort locaties ze dan vooral bezoeken.

In de Angelsaksische landen ligt de interesse in musea en tentoonstellingen beduidend hoger dan deze in de plaatsen van herdenking. 73 tot 83% van de respondenten bezoekt musea, terwijl dit voor plaatsen van herdenking 65 tot 76% is. We zien wel een daling bij de interesse in het museumbezoek ten opzichte van 2013 in ongeveer alle landen, vaak ten voordele van de evenementen en rondleidingen. In zowel het Verenigd Koninkrijk als Ierland is er een sterke stijging in de interesse in routes en rondleidingen van 7 procentpunt.

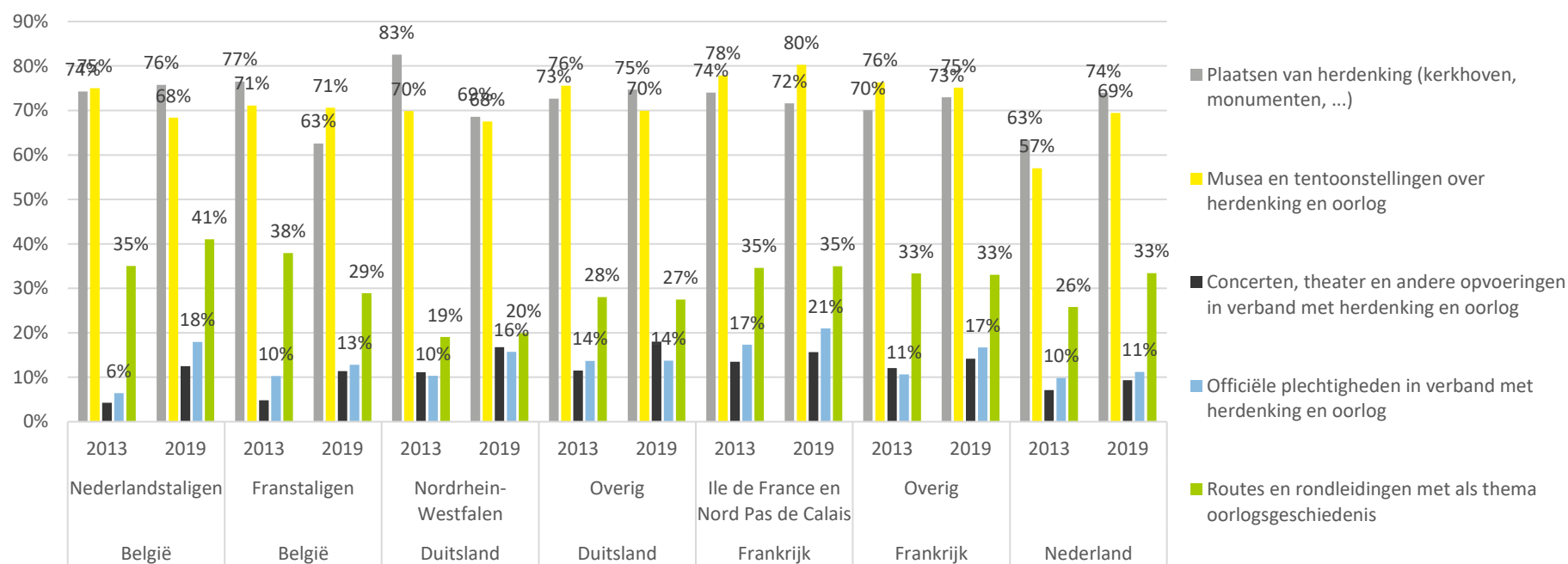
FIGUUR 3A: Wat bezoekt u dan? (% van de respondenten die op de vorige vraag 'ja' antwoordden)

In de niet Engels-sprekende landen ligt de interesse in de plaatsen van herdenking veel dichterbij en soms hoger dan deze in de musea en tentoonstellingen. 63 tot 76% van de respondenten bezoekt plaatsen van herdenking, 68 tot 80% musea en tentoonstellingen.

In bijna alle bevraagde landen neemt de deelname aan officiële plechtigheden en concerten toe, in het nadeel van het bezoeken van plaatsen van herdenking en musea. Uitzondering hier is Nederland, waar alle categorieën gestegen zijn ten opzichte van 2013. In Nederlandstalig België en Nederland nam de interesse in routes en rondleidingen toe met 6 tot 7 procentpunt ten opzichte van 2013.

FIGUUR 3B: Wat bezoekt u dan? (% van de respondenten die op de vorige vraag 'ja' antwoordden)

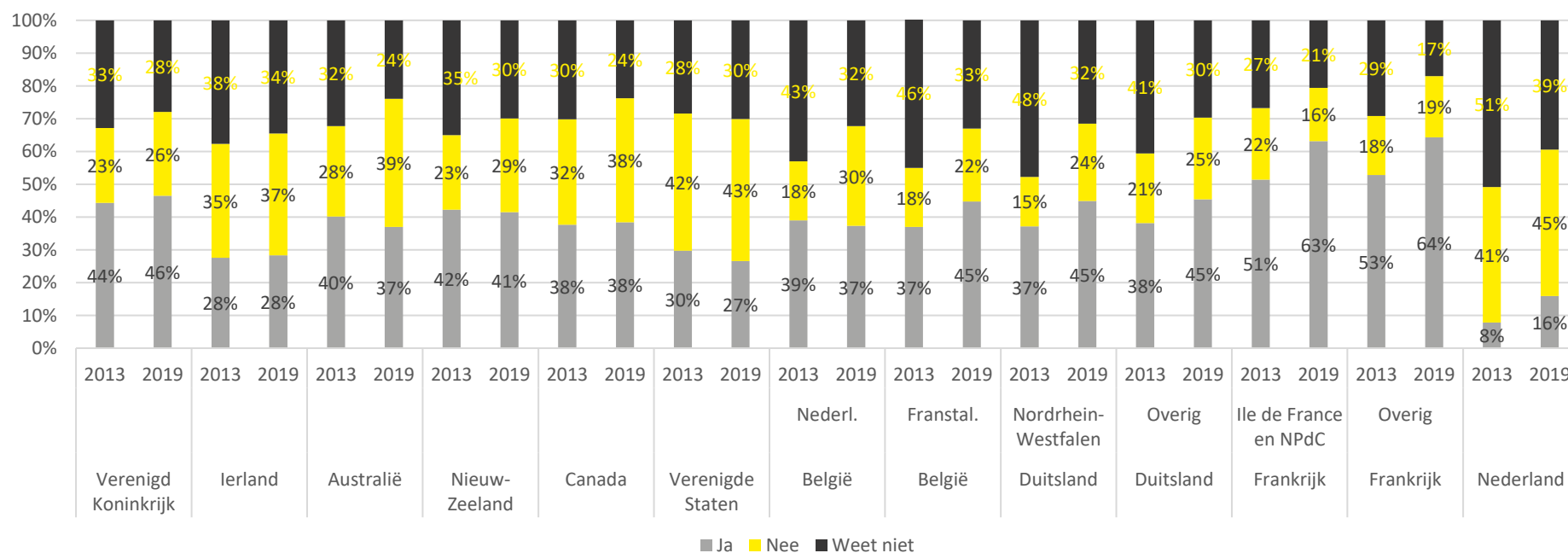

2.5 Achtergrond respondent

Net als in 2013 stelden we de vraag naar de betrokkenheid van voorouders tijdens de Eerste Wereldoorlog. Deze betrokkenheid - en of men op de hoogte is van die betrokkenheid - verschilt sterk naargelang het land. Zo blijkt uit de antwoorden van het Franse panel dat ruim 6 op 10 van de respondenten aangaf dat hun voorouders meevochten of geleden hebben tijdens de Grote Oorlog. Ook bij de respondenten van het Verenigd Koninkrijk (46%), Franstalig België (45%) en Duitsland (45%) geeft bijna de helft aan dat hun voorouders leden of meevochten.

Opvallend als we de resultaten vergelijken met 2013 is dat in bijna alle landen het aandeel respondenten dat niet weet of voorouders meevochten of geleden hebben tijdens de Eerste Wereldoorlog is afgenomen. In België, Duitsland en Nederland ligt deze daling zelfs tussen de 11 en 16 procentpunt.

FIGUUR 4: Hebben voorouders van u geleden / meevochten in de Eerste Wereldoorlog (1914 - 18)?

3 ALGEMENE CONCLUSIES

Wanneer we ons online panel de vraag stelden om drie belangrijke slagvelden in Europa te benoemen, zien we dat er in vergelijking met 2013 een stijgend aantal respondenten hierop geen antwoord geeft. Net als in 2013 zijn Waterloo, en Normandië duidelijk top of mind in elk van de bevraagde landen. Slagvelden uit beide wereldoorlogen staan diep in het collectieve geheugen; maar in vergelijking met 2013 zien we een toename van het aantal WOI slagvelden in de top 10 lijsten.

Bij de vraag naar WOI slagvelden in Europa, geeft 10 (Nederlandstalig België) tot 38% (VS) van de respondenten geen antwoord. De meest bekende slagvelden van de Eerste Wereldoorlog zijn over alle landen heen de *Somme*, *Verdun* en *Ieper*. De meeste respondenten sommen de landen op die hoofdrolspelers waren in de Eerste Wereldoorlog. Slechts een beperkt aantal landen van de Commonwealth vernoemt *Passendale* in hun top 10. Duitsland, Ierland, Australië en het Verenigd Koninkrijk noemen *Vlaanderen* in hun top 10; twee landen meer dan in 2016.

In het volgende deel van de vragenlijst werd specifiek naar de kennis over *Flanders Fields* gepeild. 38 tot 61% van de Engelstalige respondenten geven aan dat *Flanders Fields* in België ligt. Over het algemeen is het aandeel respondenten dat België aanduidt gedaald tov 2013. Alleen in Frankrijk, Nieuw-Zeeland en Canada zien we een stijging. Qua locaties in *Flanders Fields* is er weinig verandering ten opzichte van 2013. De *Somme* wordt wel duidelijk minder vermeld dan in 2013. De respondenten kunnen met andere woorden de slagvelden beter geografisch onderscheiden.

Sinds 2013 is het belang toegenomen dat respondenten aan de herdenking van de Eerste Wereldoorlog hechten. Vooral in Frankrijk, Duitsland en Nederland is de stijging duidelijk waarneembaar. Deze toegenomen belangstelling uit zich in de interesse om evenementen of plaatsen gelinkt aan de Eerste Wereldoorlog te bezoeken. In de meeste landen is het aandeel respondenten dat aangeeft plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis te bezoeken als hoofdthema van de reis gestegen. Maar, het aandeel respondenten dat deze plaatsen actief vermijdt, is ook over het algemeen gestegen ten opzichte van 2013.

Musea, herdenkingsplaatsen en routes zijn de activiteiten die op de meeste belangstelling kunnen rekenen. Hoewel de musea en plaatsen van herdenking in de meeste landen een daling tonen, winnen de meer tijdelijke evenementen en officiële plechtigheden in bijna alle landen aan belang ten opzichte van 2013. Nederland vormt de uitzondering waar alle activiteiten in het kader van oorlogsgeschiedenis aan belang winnen ten opzichte van 2013.

4 HIGHLIGHTS PER LAND

4.1 Verenigd Koninkrijk (2013: n=408; 2016: n=888; 2019: n=637)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Somme	45%	Somme	40%	Somme	34%
2	Waterloo	22%	Waterloo	29%	Waterloo	24%
3	Hastings	21%	Hastings	17%	Hastings	17%
4	Normandië	17%	Ieper	16%	Ieper	16%
5	Ieper	16%	Normandië	14%	Duinkerke	12%

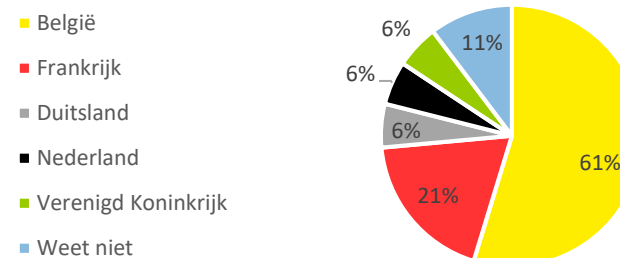
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Somme	31%	Somme	31%
2	Frankrijk	28%	Frankrijk	27%
3	België	18%	Ieper	17%
4	Ieper	18%	België	15%
5	Duitsland	10%	Duitsland	12%

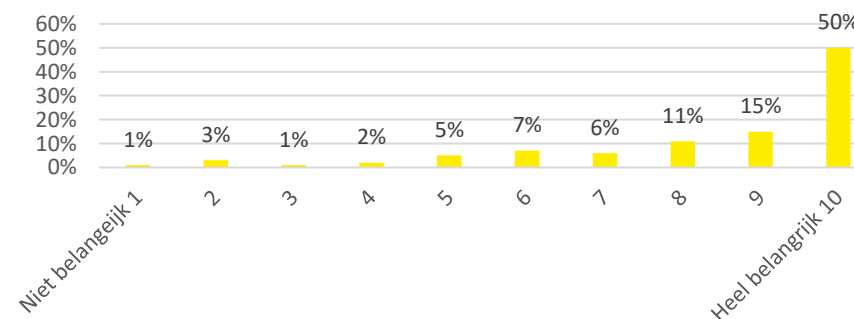
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	16%	Ieper	14%	Ieper	13%
2	Somme	7%	Passendale	5%	Passendale	6%
3	Passendale	4%	Somme	3%	Somme	5%
4	België	2%	Menenpoort	1%	Menenpoort	2%
5	Bergen	1%	België	1%	België	2%

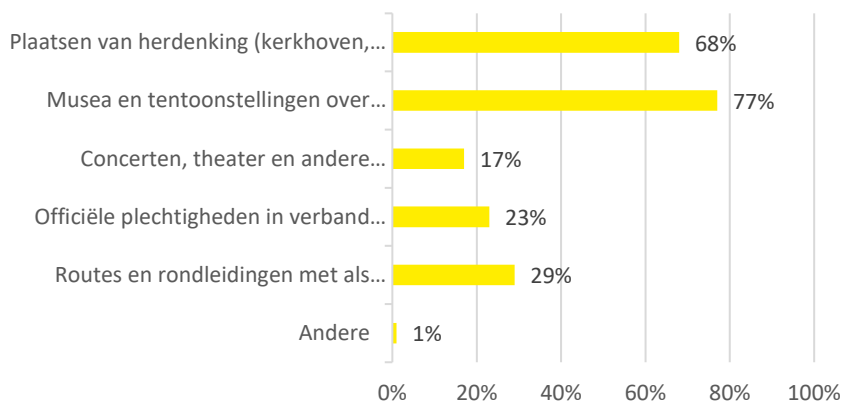
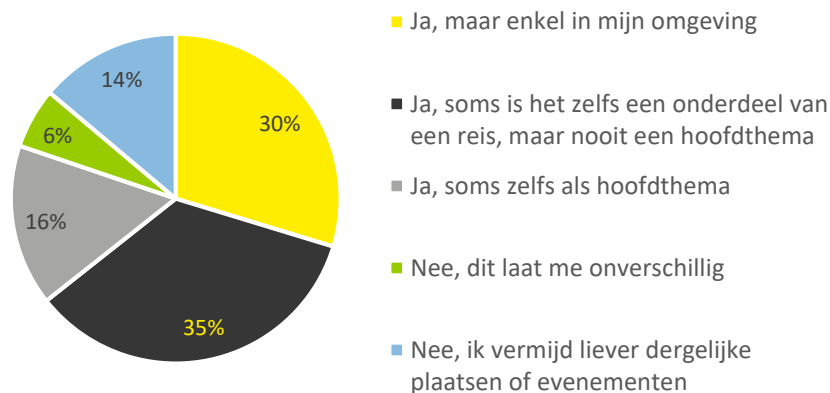
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoeken van plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	46%
Nee	26%
Weet niet	28%

SAMENVATTING

De drie belangrijkste slagvelden in Europa voor het Verenigd Koninkrijk zijn net als in 2013 en 2016 de *Somme* (34%), *Waterloo* (24%) en *Hastings* (17%). *Ieper* is vergeleken met 2016 op dezelfde plaats gebleven met hetzelfde percentage (16%), *Vlaanderen* sluit de top 10 af met 5%. Als men vraagt naar slagvelden die gelinkt zijn aan WO I staat *Somme* alweer op de eerste plaats (31%). *Ieper* is met één plaatsje gestegen en staat nu derde (17%). Meer dan 60% situeert *Flanders Fields* in België. Opvallend is dat Frankrijk sterk geassocieerd blijft aan *Flanders Fields*, aan de andere kant wordt Nederland hier minder aan gelinkt tegenover 2013. Plaatsen of sites opnoemen die in *Flanders Fields* gelegen zijn blijven voor de vijf eerste onveranderd. *Ieper* blijft het bekendst; daaropvolgend komt *Passendale* en op de vierde plaats komt de *Menenpoort*.

Wanneer gevraagd wordt naar de attitude ten opzichte van WO I, tonen de Britten een zeer hoge betrokkenheid. Ze bezoeken wel eens plaatsen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis, vooral in de eigen omgeving (30%) en als onderdeel van een reis (35%). Het aandeel dat dit als hoofdthema beschouwt is sinds 2013 gestegen tot 16%. Musea en tentoonstellingen en plaatsen van herdenking zoals begraafplaatsen en monumenten scoren het hoogst bij de vraag naar wat men bezoekt. De Britten zijn goed geïnformeerd over de betrokkenheid van hun voorouders. 46% van de ondervraagden heeft via de voorouders een link met WO I.

4.2 Ierland (2013: n=366; 2016: n=851; 2019: n=629)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Somme	28%	Somme	39%	Somme	30%
2	Normandië	23%	Waterloo	29%	Waterloo	25%
3	Waterloo	21%	Normandië	22%	Normandië	17%
4	Hastings	14%	Duinkerke	11%	Hastings	10%
5	Frankrijk	9%	Hastings	10%	Frankrijk	10%

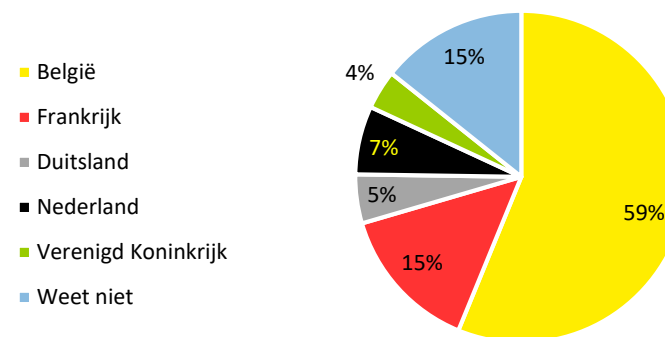
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Frankrijk	34%	Frankrijk	30%
2	Somme	26%	Somme	22%
3	België	19%	Duitsland	20%
4	Duitsland	17%	België	14%
5	Ieper	11%	Gallipoli	9%

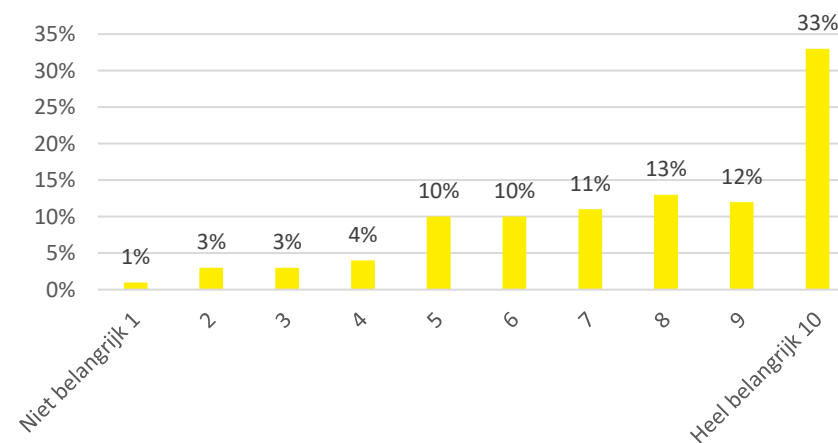
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	12%	Ieper	16%	Ieper	10%
2	Somme	8%	Passendale	6%	Passendale	4%
3	Passendale	4%	Somme	3%	Somme	2%
4	België	3%	(Zee)Brugge	3%	(Zee)Brugge	2%
5	(Zee)Brugge	2%	Antwerpen	1%	Menenpoort	2%

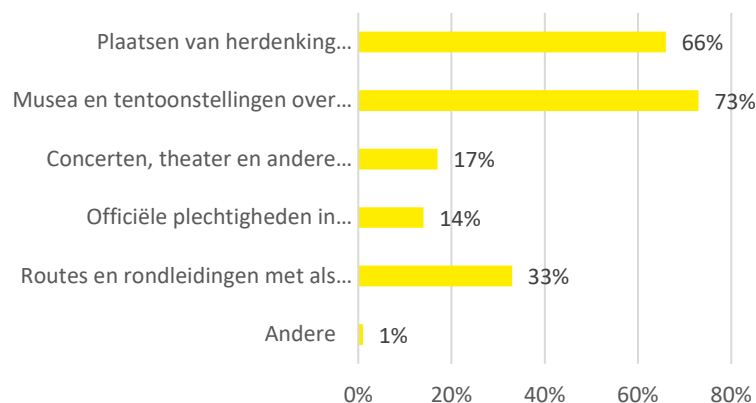
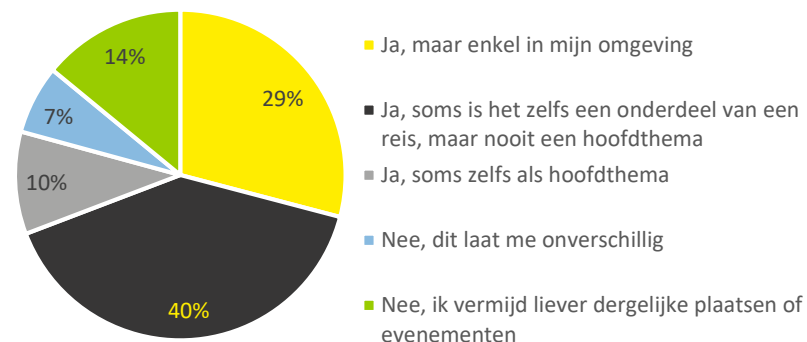
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoeken van plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	28%
Nee	37%
Weet niet	34%

SAMENVATTING

De leren hebben een behoorlijke kennis van historische slagvelden in Europa. Ze noemen vooral de *Somme*, *Waterloo*, *Normandië* en *Hastings* op. *Vlaanderen* (8%) is naar de achtste plaats gedaald en *Ieper* (6%) blijft op de negende plaats. De link met de slagvelden uit WO I is iets zwakker, vaak kan men de slagvelden niet benoemen, 22% vernoemt de *Somme*, 8% denkt aan *Ieper* en 7% aan *Vlaanderen*. België (59%) wordt aanzienlijk minder aan *Flanders Fields* gelinkt dan in 2016 (71%). Frankrijk blijft met 15% geassocieerd aan het begrip. Plaatsen aanduiden in *Flanders Fields* is een moeilijkere taak. 76% zegt het niet te weten, dit is hun hoogste percentage sinds 2013. *Ieper* en *Passendale* blijven op de eerste en tweede plaats mits een procentuele daling van beiden. (Zee)Brugge blijft ook op de vierde plaats.

Alhoewel de kennis rond *Flanders Fields* soms beperkt is, hechten de leren nog steeds redelijk veel belang aan herdenking en blijft er een hoge betrokkenheid. 29% bezoekt eens plaatsen gelinkt aan oorlog in eigen omgeving, dit is wel een daling tegenover voorgaande jaren. Bij 50% hoort dit in hun reis waarvan er bij 10% gezegd wordt dat dit hun hoofdthema is. De leren bezoeken het liefst musea en plaatsen van herdenking, hoewel 1 op 3 ook graag een route of rondleiding volgt met als thema oorlogsgeschiedenis. Of voorouders hebben meegevochten weet één op de drie respondenten niet.

4.3 Australië (2013: n=301; 2016: n=832; 2019: n=630)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Gallipoli	19%	Gallipoli	20%	Gallipoli	20%
2	Waterloo	19%	Somme	16%	Frankrijk	15%
3	Somme	14%	Waterloo	15%	Somme	14%
4	Duitsland	13%	Normandië	14%	Duitsland	12%
5	Frankrijk	13%	Frankrijk	11%	Waterloo	12%

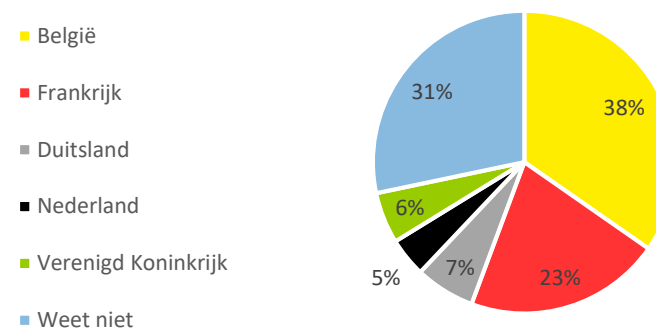
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Frankrijk	26%	Frankrijk	27%
2	Gallipoli	20%	Gallipoli	18%
3	Duitsland	14%	Duitsland	17%
4	Somme	12%	Somme	11%
5	Turkije	11%	België	10%

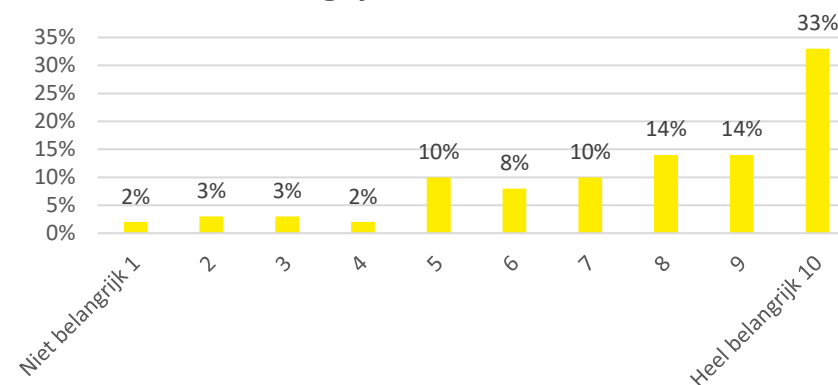
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	9%	Ieper	7%	Ieper	7%
2	Somme	4%	Passendale	2%	België	3%
3	Passendale	3%	België	2%	Frankrijk	3%
4	Frankrijk	2%	West-Vlaanderen	2%	Menenpoort	2%
5	België	2%	Somme	1%	Passendale	2%

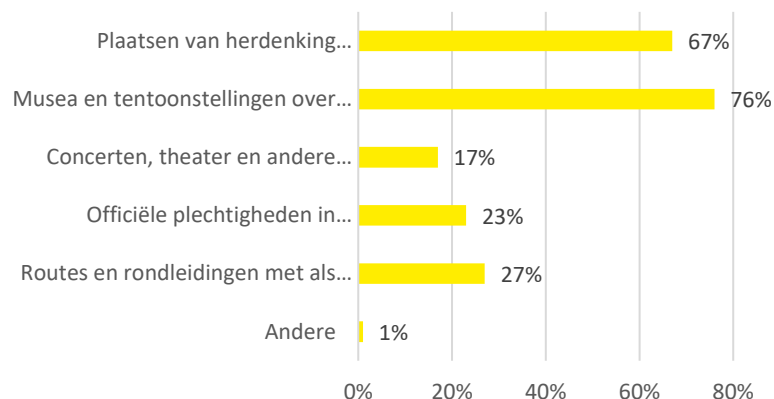
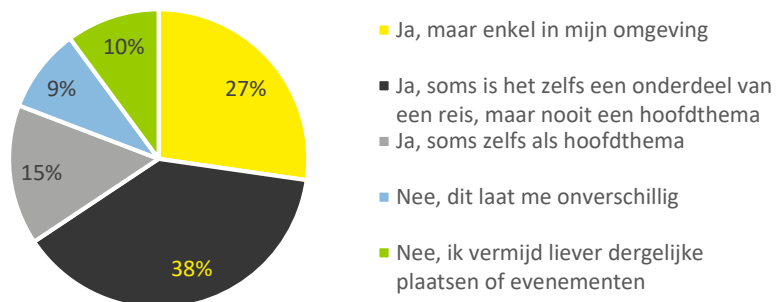
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken

Bezoeken van plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	37%
Nee	39%
Weet niet	24%

SAMENVATTING

De Australiërs hebben een zeer goede kennis van plaatsen gelinkt aan oorlogen in Europa. Wereldoorlog I neemt hier een sterke positie in. De meest genoemde Europese plaats is *Gallipoli*, gevolgd door *Frankrijk* en de *Somme*. Net zoals in 2016 komt er geen enkel Vlaams slagveld voor in de top 10.

Wanneer specifieker wordt gevraagd naar WO I-plaatsen blijven de 4 eerste plaatsen onveranderd, maar verschijnt België in de top 5. *Vlaanderen* (3%) komt in 2019 tevoorschijn op de negende plaats en *Ieper* (5%) is naar de achtste plaats gezakt.

Flanders Fields kunnen Australiërs, in vergelijking met de andere nationaliteiten, minder goed plaatsen. Ongeveer een derde van de bevroegden zegt het niet te weten. Hoewel het grootste deel België aanduidt, is dit deel toch kleiner dan bij andere nationaliteiten. Bovendien vermeldt ook 23% *Frankrijk*.

Een aanzienlijk deel van de Australiërs kan ook geen plaatsen in *Flanders Fields* opnoemen. De plaatsen die dan wel gelinkt worden aan Flanders fields zijn *Ieper*, de *Menenpoort* en *Passendale*. De *Somme* zit in tegenstelling tot vorige jaren niet meer in de top 5.

De Australiërs hechten veel belang aan het herdenken van WO I. Er blijft ook veel aandacht voor het bezoeken van sites die gelinkt zijn aan oorlogsgeschiedenis. Wat ze bezoeken blijft overal ongeveer hetzelfde, enkel de musea en tentoonstellingen kennen een daling van 8 procentpunt vergeleken met 2013.

Men merkt dat de Australiërs naargelang de jaren steeds meer bewust zijn of ze al dan niet een voorouder hebben die mee heeft gevochten tijdens WO I. In 2013 wist 49% niet of hun voorouders betrokken waren, nu in 2019 is dit slechts 24%. 37% van de respondenten geeft aan dat voorouders meevochten, dit cijfer blijft in de continuïteit van de voorgaande jaren.

4.4 Nieuw-Zeeland (2013: n=303; 2016: n=818; 2019: n=629)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019
1	Gallipoli 28%	Gallipoli	23%	Gallipoli	27%
2	Somme 23%	Waterloo	17%	Waterloo	19%
3	Waterloo 20%	Somme	17%	Somme	18%
4	Normandië 15%	Normandië	14%	Normandië	13%
5	Frankrijk 8%	Frankrijk	10%	Duitsland	9%

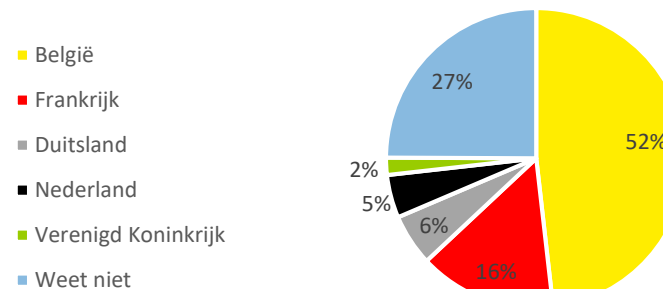
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019
1	Frankrijk 23%	Frankrijk	24%
2	Gallipoli 22%	Gallipoli	22%
3	Duitsland 13%	Duitsland	16%
4	Somme 13%	Somme	15%
5	België 10%	België	11%

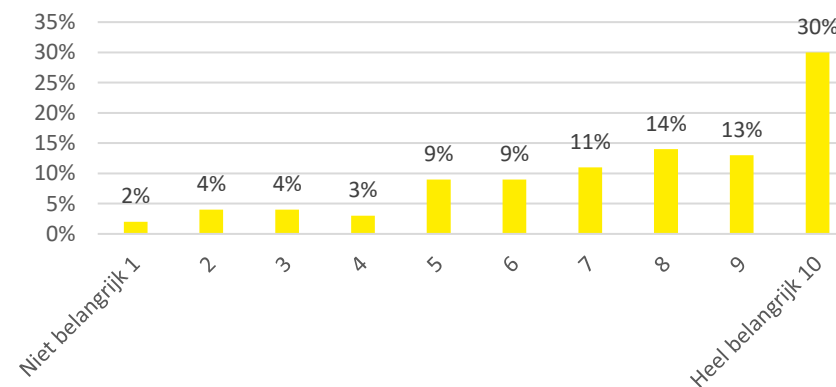
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019
1	Ieper 12%	Ieper	8%	Ieper	7%
2	Somme 7%	Passendale	5%	Passendale	4%
3	Passendale 6%	Ypres Salient	2%	Menenpoort	2%
4	American cemetery 2%	Waregem	2%	België	2%
5	Frankrijk 2%	België	1%	West-Vlaanderen	1%

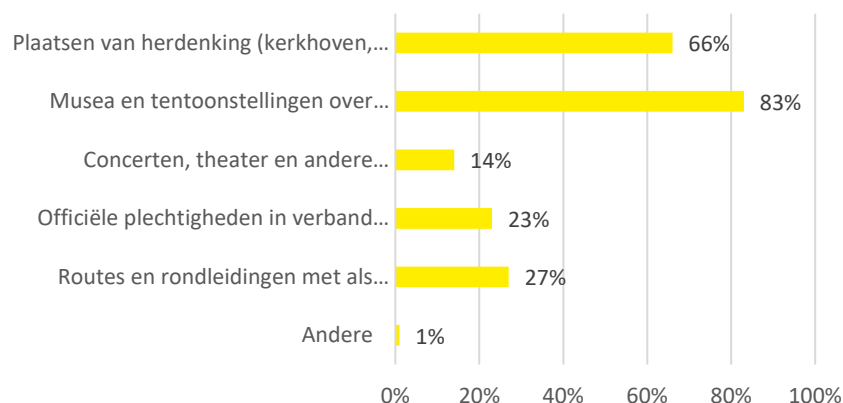
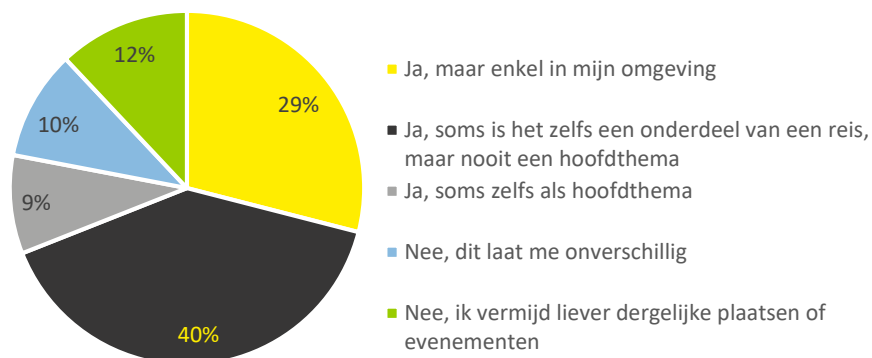
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	41%
Nee	29%
Weet niet	30%

SAMENVATTING

Ook bij de Nieuw-Zeelanders bestaat een sterke ban met WO I wanneer er wordt gepeild naar de Europese slagvelden. *Gallipoli* staat op de eerste plaats, gevolgd door *Waterloo* en *Somme*. Bij de vraag om slagvelden te associëren met WO I staat Frankrijk op kop, en blijven de vijf daaropvolgende plaatsen hetzelfde als in 2016. *Ieper* wordt minder geassocieerd bij zowel de Europese slagvelden als bij WO I zodat het bij beiden uit de top 10 is verdwenen.

De meerderheid van de respondenten plaatst *Flanders Fields* in België, maar net zoals in de andere Commonwealthlanden wordt ook de associatie met Frankrijk sterk gemaakt mits een kleine daling. *Ieper*, *Passendale* en de *Menenpoort* worden vernoemd als plaatsen in *Flanders Fields*. De *Menenpoort* die er voorgaande jaren niet bij was, komt nu op de derde plaats.

De Nieuw-Zeelanders tonen een hoge betrokkenheid en interesse in de herdenking van WO I. Ze bezoeken plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis, meestal als onderdeel van een reis of in de eigen omgeving. Bijna een vierde van de Nieuw-Zeelanders geeft aan geen interesse te hebben in herdenkingstoerisme en zelfs plaatsen die daaraan gelinkt zijn te vermijden.

Bij wat ze dan bezoeken zijn vooral de musea en tentoonstellingen. De plaatsen van herdenking zoals kerkhoven, monumenten en dergelijke zijn sinds 2013 in een constante daling.

41% van de respondenten geeft aan dat voorouders geleden of meevochten hebben tijdens de oorlog. Die link met de voorouders is belangrijk omdat men door het persoonlijke verhaal vaak meer belangstelling toont voor het herdenken van WO I.

4.5 Canada (2013: n=308; 2016: n=831; 2019: n=627)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Normandië	25%	Normandië	30%	Normandië	23%
2	Waterloo	17%	Waterloo	16%	Vimy	18%
3	Vimy	20%	Vimy	16%	Waterloo	15%
4	Dieppe	11%	Duitsland	10%	Frankrijk	11%
5	Frankrijk	9%	Frankrijk	8%	Duitsland	10%

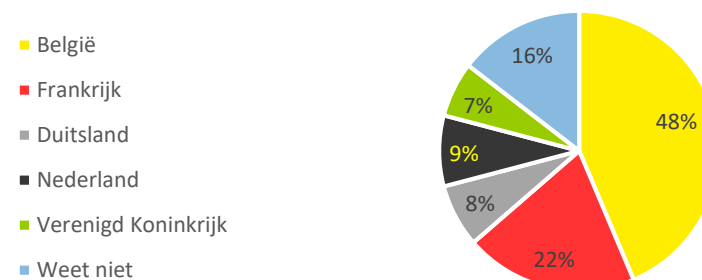
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Frankrijk	30%	Frankrijk	31%
2	Duitsland	22%	Duitsland	22%
3	Verenigd Koninkrijk	9%	België	11%
4	België	9%	Verdun	9%
5	Vimy	9%	Vimy	9%

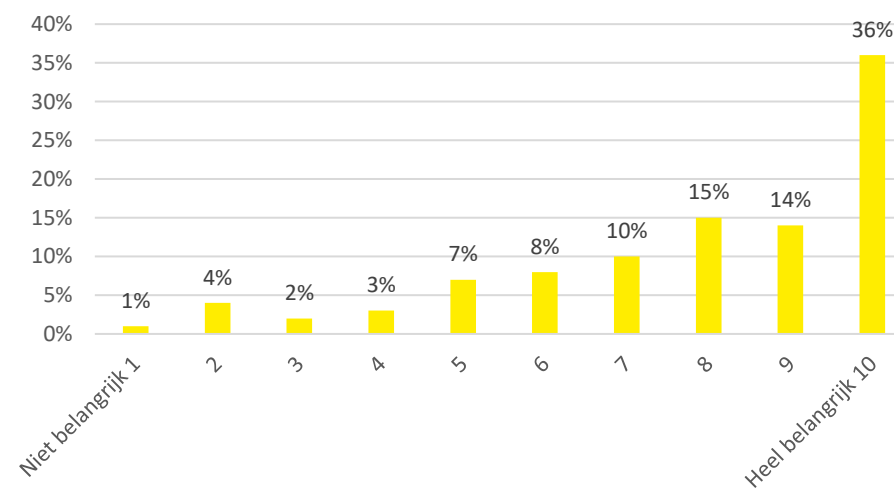
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	5%	Ieper	6%	Ieper	5%
2	Vimy	2%	België	3%	Waregem	4%
3	België	2%	Frankrijk	2%	Passendale	4%
4	Frankrijk	2%	Passendale	2%	België	3%
5	Duitsland	1%	Waregem	2%	Somme	2%

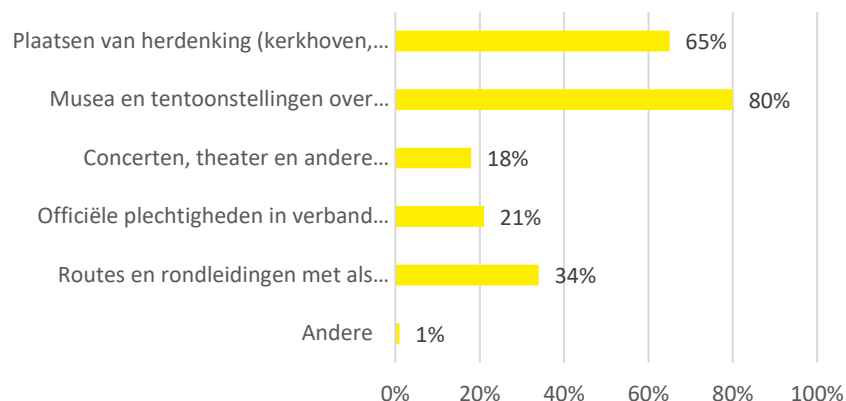
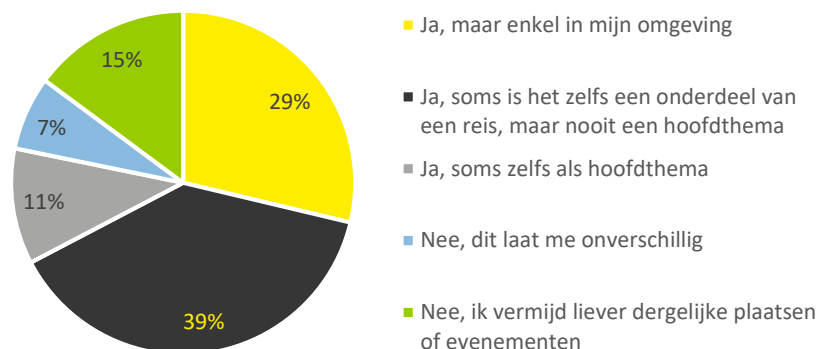
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	38%
Nee	38%
Weet niet	24%

SAMENVATTING

Naast Normandië is Vimy en Waterloo top-of-mind voor de Canadezen. Plekken opgeven die geassocieerd worden met WO I is niet voor de hand liggend. Net als in 2016 scoort Vimy hoog bij de eerste vraag maar wordt de associatie met de Eerste Wereldoorlog nauwelijks gemaakt. Ieper staat als enig Vlaams slagveld in de ranking op dezelfde plaats als in 2016.

Ongeveer de helft van de Canadezen linken Flanders Fields aan België, maar een vijfde legt ook de link met Frankrijk. Plaatsen opnoemen in Flanders Fields lukt bijna even goed als in 2016. Waregem en Passendale treden nu de top 3 binnen achter Ieper.

Meer dan een derde van de respondenten vindt het heel belangrijk dat de Eerste Wereldoorlog herdacht wordt. Canadezen bezoeken plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis meestal als onderdeel van een reis en minder in de eigen omgeving. Het bezoek aan plaatsen van herdenking is wel populairder ten opzichte van 2013.

Canadezen kennen hun familiegeschiedenis heel goed. Slechts 24% geeft aan dat ze niet weten of ze een voorouder hebben die geleden of meegevochten heeft tijdens de oorlog.

4.6 Verenigde Staten (2013: n=299; 2016: n=794; 2019: n=628)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Normandië	35%	Normandië	33%	Normandië	34%
2	Waterloo	16%	Waterloo	17%	Waterloo	15%
3	Ardennen	13%	Berlijn	11%	Ardennen	12%
4	Duitsland	10%	Frankrijk	10%	Duitsland	11%
5	Frankrijk	9%	Ardennen	9%	Frankrijk	9%

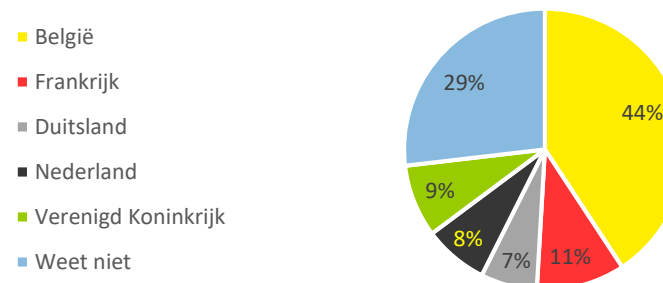
TOP 5 LOCATIES MET WO I

	2016		2019	
1	Frankrijk	26%	Frankrijk	26%
2	Duitsland	25%	Duitsland	23%
3	België	10%	Verdun	8%
4	Somme	7%	België	7%
5	Verdun	7%	Somme	7%

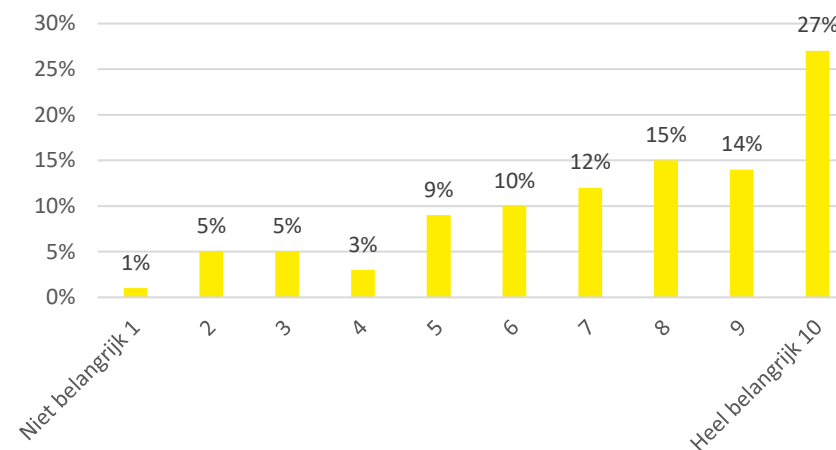
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	6%	Ieper	7%	België	4%
2	België	5%	Frankrijk	4%	Ieper	3%
3	Frankrijk	3%	België	3%	Frankrijk	2%
4	American cemetery	3%	(Zee)Brugge	2%	Duitsland	2%
5	Nederland	3%	Ypres Salient	2%	Waregem	1%

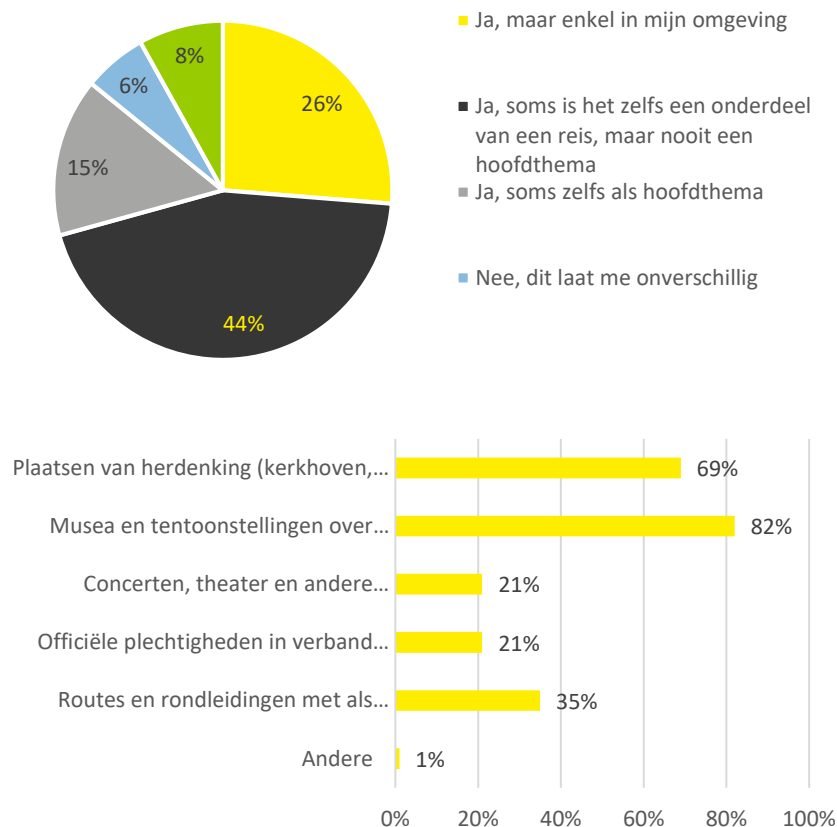
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk WO I te herdenken

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	27%
Nee	43%
Weet niet	30%

SAMENVATTING

Slagvelden in Europa die het eerst opkomen bij de Amerikanen zijn net als bij de voorgaande jaren *Normandië* en *Waterloo*. De *Ardennen* die in 2016 met twee plaatsen was gezakt is nu terug op de derde plaats.

Het aandeel respondenten dat geen link tussen locaties en de Eerste Wereldoorlog legt, is het grootst voor de Amerikanen. *Verdun*, *Somme* en *Marne* zijn de enige specifieke slagvelden die hieraan gelinkt worden.

Bij de vraag waar *Flanders Fields* zich bevindt zijn er een aantal veranderingen tegenover vorige jaren. Zo worden België en Frankrijk minder gelinkt aan Flanders Fields ten opzichte van 2013 met een daling voor beiden van 8 procentpunt. De meerderheid is ook niet in staat om sites in Flanders Fields te plaatsen, *Ieper* wordt maar door 3% vermeld en verliest zijn eerste plaats.

Het belang om Wereldoorlog 1 te herdenken is lichtjes gezakt tegenover vorige jaren. Wel merkt men dat het bezoeken van plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis goed scoort. De Amerikanen gaan nog steeds het liefst musea en tentoonstellingen bezoeken, die een verband met de herdenking van de oorlog hebben. Plaatsen van herdenking nemen wat af in belang ten opzichte van 2013 (74%)

30% van de respondenten geeft aan dat ze niet weten of een voorouder van hen heeft geleden of meegevochten tijdens de oorlog. Dit kan ook de voorgaande cijfers verklaren. De link met de voorouders is namelijk belangrijk omdat men door het persoonlijke verhaal vaak meer belangstelling toont voor het herdenken van WO I.

4.7 België: Nederlandstaligen (2013: n=203; 2016: n=425; 2019: n=319)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019
1	Waterloo 66%	Waterloo	60%	Waterloo	46%
2	Normandië 23%	Normandië	21%	Ieper	22%
3	Ieper 20%	Ieper	16%	Normandië	16%
4	Ijzervlakte 10%	Ijzervlakte	12%	Guldensporenslag	10%
5	Ardennen 10%	Guldensporenslag	10%	Verdun	9%

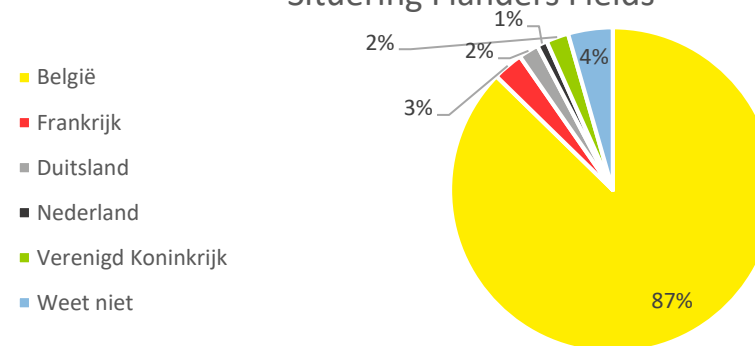
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019
1	België 31%	Frankrijk	31%
2	Frankrijk 30%	Ieper	30%
3	Ieper 27%	België	25%
4	Duitsland 17%	Duitsland	21%
5	Verdun 12%	Verdun	10%

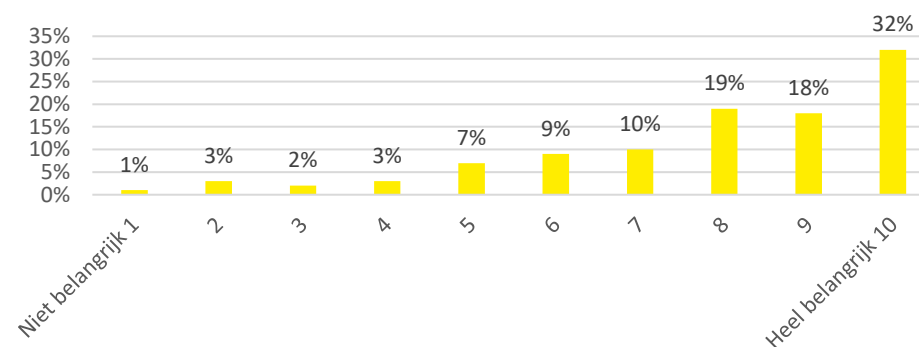
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019
1	Ieper 57%	Ieper	57%	Ieper	62%
2	Diksmuide 12%	Diksmuide	13%	Passendale	16%
3	Passendale 9%	Passendale	12%	Diksmuide	10%
4	Langemark-Poelkapelle 4%	Menenpoort	6%	Poperinge	4%
5	Menen 4%	Poperinge	5%	Menenpoort	4%

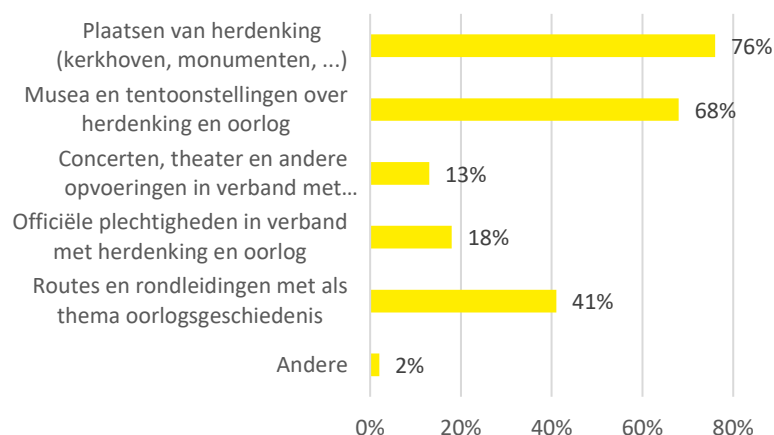
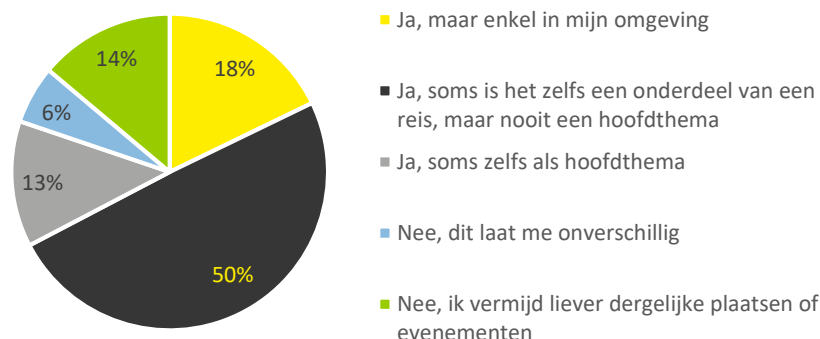
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	37%
Nee	30%
Weet niet	32%

SAMENVATTING

Bij de Nederlandstalige Belgen is *Waterloo* top of mind wat betreft Europese slagvelden, gevolgd door *Ieper* en *Normandië*. De *Ijzervlakte* geeft zijn vierde plaats aan de *Guldensporenslag* en zakt naar de zesde plaats. *Passendale* komt voor de eerste keer in de top 10, op de 9de plaats. Wat Wereldoorlog I betreft, leggen de Nederlandstaligen het meest de link met *Ieper*. Ook *Verdun* wordt sterk geassocieerd met WO I.

De Nederlandstalige Belgen associëren *Flanders Fields* uiteraard heel sterk met België. Het is wel opmerkelijk dat dit jaar België niet boven de 90% geraakt. Bij het opnoemen van sites doen ze het wel beter, maar een kwart kan geen site opnoemen. *Ieper* blijft nog altijd het bekendste, *Zonnebeke* die in 2016 verdwenen was komt nu opnieuw in de top 10.

De Nederlandstaligen vinden het nog steeds belangrijk dat de Eerste Wereldoorlog herdacht wordt. De helft van de respondenten bezoekt plaatsen die gelinkt zijn aan oorlogsgeschiedenis als onderdeel van hun reis. Routes en rondleidingen met als thema oorlogsgeschiedenis is hier het populairst tegenover alle andere nationaliteiten.

In vergelijking met 2013 weten de Nederlandstalige Belgen veel meer van hun familiegeschiedenis. In 2013 duidde 43% van de respondenten aan dat ze niet wisten of familieleden betrokken waren bij de oorlog.

4.8 België: Franstaligen (2013: n=202; 2016: n=436; 2019: n=306)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013	2016	2019
1	Waterloo 88%	Waterloo 79%	Waterloo 72%
2	Verdun 31%	Verdun 40%	Verdun 33%
3	Normandië 20%	Normandië 17%	Normandië 16%
4	Bastogne 10%	Ardenne 8%	Ardenne 13%
5	Ardenne 9%	Bastogne 7%	Landing Normandië 8%

TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016	2019
1	Verdun 34%	Verdun 35%
2	Frankrijk 18%	Frankrijk 17%
3	België 15%	Ijzervlakte 15%
4	Ijzer 13%	België 13%
5	Duitsland 11%	Ieper 13%

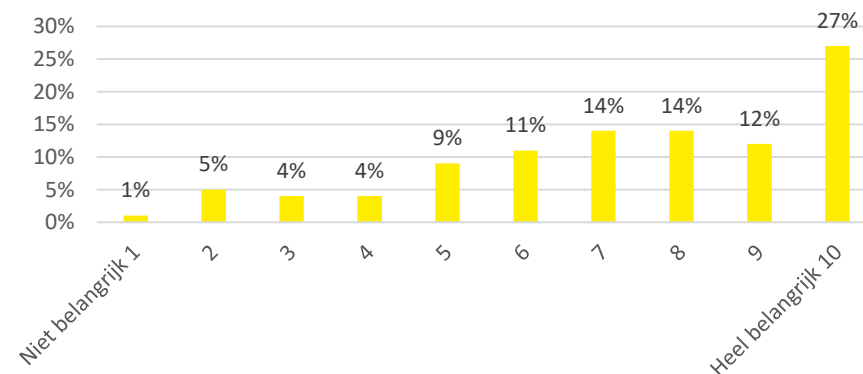
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013	2016	2019
1	Ieper 30%	Ieper 25%	Ieper 27%
2	Diksmuide 6%	Diksmuide 4%	Ijzer 5%
3	Ijzer 3%	Ijzer 3%	Diksmuide 4%
4	(Zee)Brugge 3%	Antwerpen 2%	Nieuwpoort 3%
5	Nieuwpoort 3%	Veurne 2%	Waregem 2%

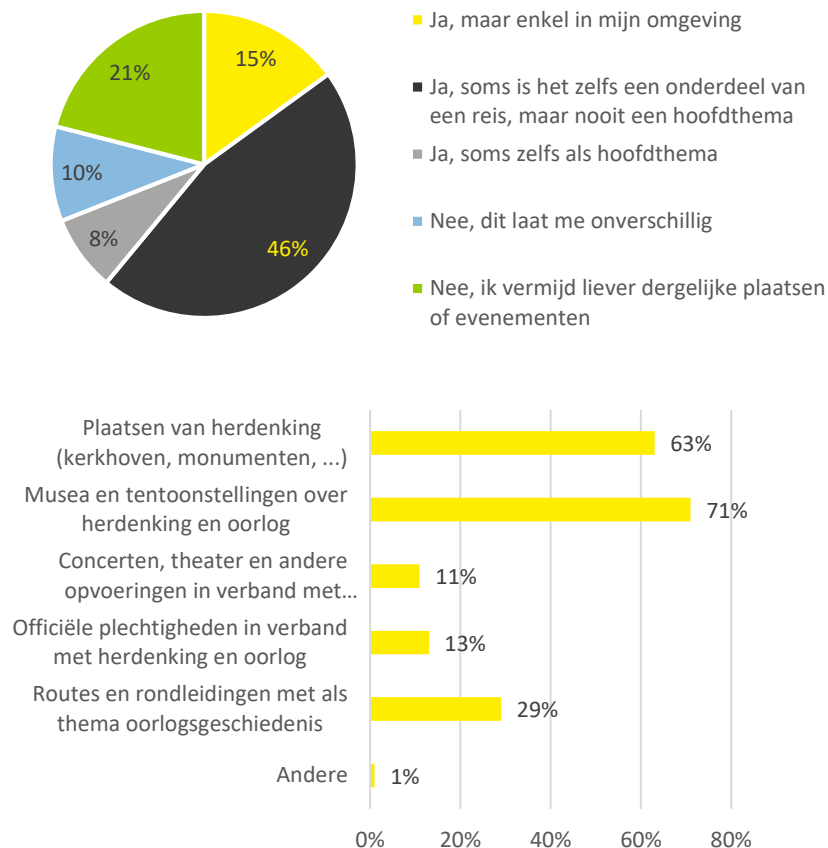
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	45%
Nee	22%
Weet niet	33%

SAMENVATTING

Bij de Franstalige Belgen is *Waterloo* top of mind wat betreft Europese veldslagen. De Franstaligen noemen vooral slagvelden uit de Tweede Wereldoorlog. Wat specifiek de Eerste Wereldoorlog betreft wordt de link het meest met *Verdun* gelegd. Opmerkelijk zien we dat er vergeleken met 2016 amper veranderingen zijn wat deze top 10 betreft. De *Ijzervlakte* die niet echt top of mind is bij de Europese veldslagen is bij de WO I slagvelden wel sterk eraan geassocieerd en staat zelfs op de derde plaats (15%).

Franstaligen kunnen *Flanders Fields* associëren aan België maar toch kent deze een sterke daling naar 67% tegenover 76% in 2016. Plaatsen opnoemen die in Flanders Fields gelegen zijn is een oefening die goed blijft lukken. *Antwerpen* en *Veurne* die in 2016 in de top 5 stonden, zijn nu vervangen door *Nieuwpoort* en *Waregem*. Deze laatste komt ook voor de eerste keer tevoorschijn in deze lijst.

De Franstalige Belgen vinden het belangrijk dat de Eerste Wereldoorlog wordt herdacht, maar ze zijn hier vrij gematigd in. Bijna de helft van de Franstaligen bezoekt een oorlogssite als onderdeel van de reis. Het aandeel respondenten dat dit als hoofdthema van een reis beschouwt (8%) is wel gehalveerd ten opzichte van 2016 (16%). Musea en herdenkingsplaatsen blijven de populairste trekpleisters maar kennen toch een daling tegenover voorgaande jaren. Herdenkingsplaatsen zijn met 2013 vergeleken gezakt met 11 procentpunt.

Naargelang de jaren weten de Franstalige Belgen meer over hun recente familiegeschiedenis. Zo is het aandeel respondenten dat geen idee heeft gedaald van meer dan 4 op 10 (46%) naar slechts een derde.

4.9 Duitsland: Nordrhein-Westfalen (2013: n=199; 2016: n=824; 2019: n=314)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013	2016	2019
1	Waterloo 26%	Waterloo 19%	Waterloo 17%
2	Normandië 15%	Verdun 14%	Verdun 13%
3	Duitsland 13%	Duitsland 13%	Frankrijk 11%
4	Verdun 13%	Frankrijk 12%	Duitsland 11%
5	Teutoburger Wald 11%	Normandië 8%	Stalingrad 9%

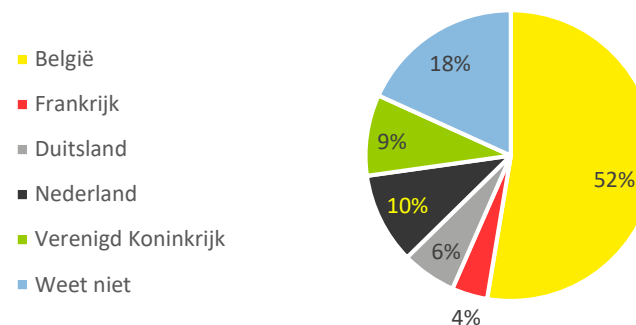
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016	2019
1	Frankrijk 33%	Frankrijk 25%
2	Duitsland 20%	Duitsland 18%
3	Verdun 18%	Verdun 15%
4	België 11%	België 8%
5	Polen 7%	Polen 7%

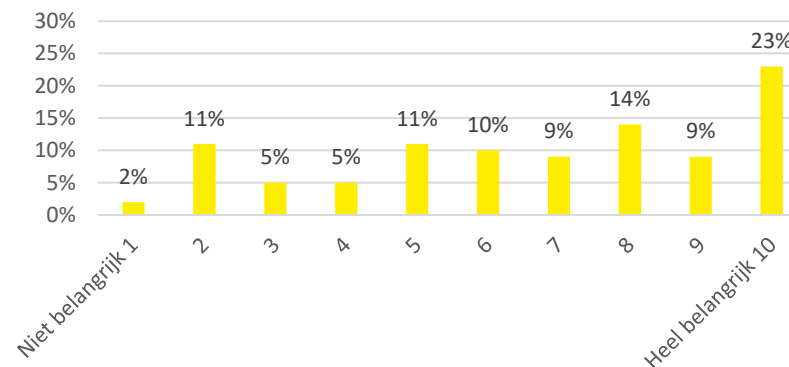
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013	2016	2019
1	Ieper 12%	Ieper 10%	Ieper 7%
2	Brussel 3%	Gent 2%	Antwerpen 3%
3	Antwerpen 2%	(Zee)Brugge 2%	(Zee)Brugge 2%
4	Diksmuide 2%	Antwerpen 2%	Gent 1%
5	(Zee)Brugge 2%	Brussel 2%	Brussel 1%

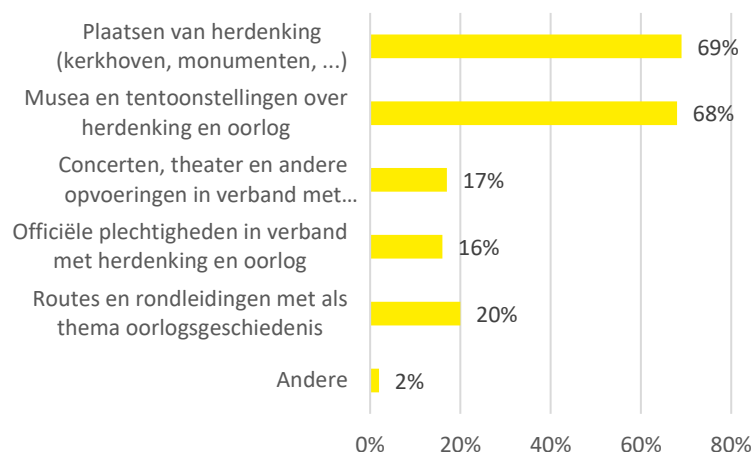
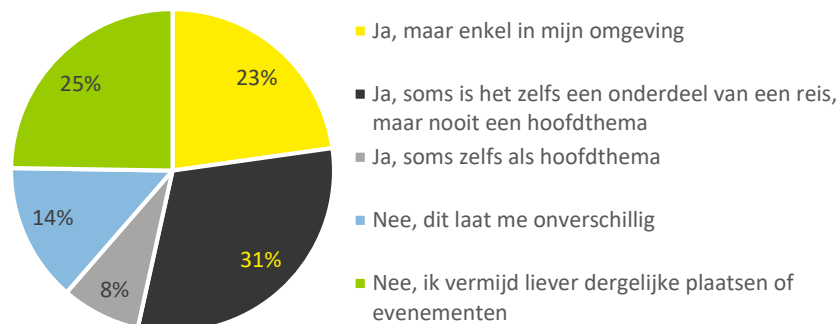
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	45%
Nee	24%
Weet niet	32%

SAMENVATTING

Voor de Duitsers uit Nordrhein-Westfalen zijn *Waterloo* en *Verdun* de belangrijkste historische slagvelden in Europa. *Verdun* wordt nu ook met WO I geassocieerd terwijl *Tannenberg* uit de top 10 verdwenen is ten opzichte van 2016, wel komen er op plaats 9 en 10 *Vlaanderen* en de *Somme* bij.

Flanders Fields ligt volgens de meeste respondenten in België, maar vergeleken met 2013 (72%) wordt deze met 20 procentpunt minder aan ons land gelinkt. Bijna een vijfde geeft op deze vraag geen antwoord. Plaatsen die zich in Flanders Fields bevinden lijkt steeds een moeilijke vraag te zijn. *Ieper* behoudt zijn eerste plaats, terwijl *Brussel* gedaald is van de tweede in 2013 naar de vijfde plaats in 2019.

De Duitsers uit Nordrhein-Westfalen zijn vrij neutraal in het belang van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog. Een kwart vermijdt actief plaatsen en evenementen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis.

Als men iets bezoekt, gaat het meestal om plaatsen van herdenking, musea en tentoonstellingen.

Men ziet wel dat de Duitse respondenten uit Nordrhein-Westfalen steeds meer op de hoogte zijn wat hun familiegeschiedenis betreft. Nu kan er nog 32% geen antwoord geven terwijl in 2013 48% niet wist of er voorouders wel of niet betrokken waren bij de Eerste Wereldoorlog.

4.10 Duitsland: overige (2013: n=207; 2016: n=349; 2019: n=317)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Waterloo	18%	Verdun	25%	Verdun	18%
2	Verdun	13%	Waterloo	21%	Waterloo	15%
3	Stalingrad	11%	Frankrijk	11%	Frankrijk	13%
4	Teutoburger Wald	11%	Duitsland	10%	Stalingrad	11%
5	Leipzig	10%	Stalingrad	10%	Normandië	9%

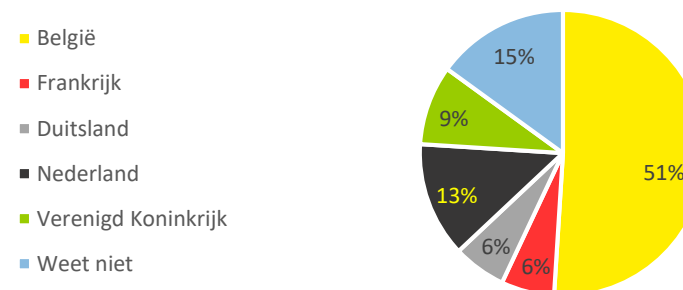
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Frankrijk	30%	Frankrijk	30%
2	Verdun	25%	Duitsland	24%
3	Duitsland	19%	Verdun	21%
4	Rusland	9%	België	7%
5	Polen	6%	Polen	7%

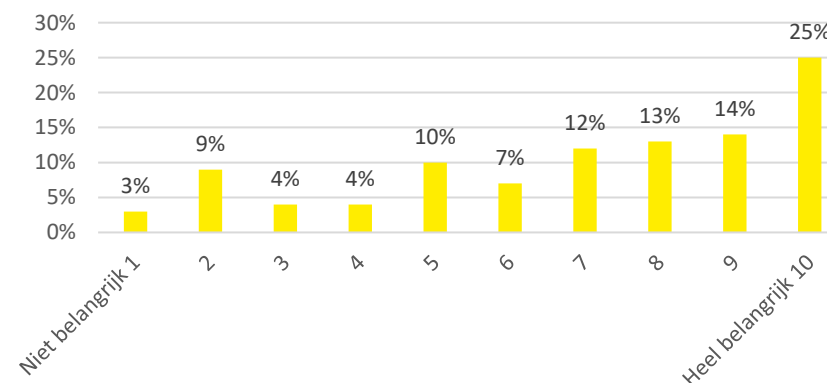
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	10%	Ieper	10%	Ieper	10%
2	(Zee)Brugge	4%	(Zee)brugge	3%	(Zee)Brugge	3%
3	Brussel	3%	Gent	3%	Verdun	2%
4	Waterloo	2%	Antwerpen	2%	België	1%
5	Antwerpen	2%	Verdun	2%	Gent	1%

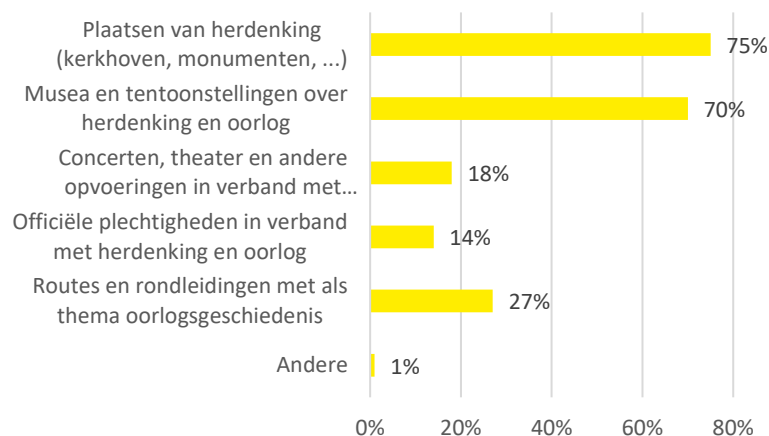
Overig Duitsland 2018

Is het belangrijk om WO I te herdenken

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	45%
Nee	25%
Weet niet	30%

SAMENVATTING

Voor de Duitsers uit de rest van Duitsland zijn *Verdun* en *Waterloo* ook de belangrijkste historische slagvelden in Europa. Net als bij de Duitsers uit Nordrhein-Westfalen worden vooral landen in de top 5 van WOI-slagvelden genoemd. Vlaanderen staat in 2019 op de 10de plaats van locaties die geassocieerd worden met WO I.

Het aantal Duitse respondenten die geen antwoord geven op de vraag in welk(e) land(en) Flanders Fields zich bevindt blijft sinds 2013 dalen. Meer dan de helft linkt Flanders Fields aan België. *Ieper* blijft op de eerste plaats met 10% als locatie in Flanders Fields. *Brussel* en *Waterloo* zijn uit de top 5 verdwenen.

Het belang om de Eerste Wereldoorlog te herdenken scoort net zoals hun landgenoten uit Nordrhein-Westfalen relatief laag. Bijna een vijfde vermijdt het bezoeken van plaatsen of evenementen gelinkt aan oorlog.

Plaatsen van herdenking en musea zijn zoals het in het algemeen het geval is de meest bezochte plaatsen als men iets bezoekt.

Of voorouders hebben meegevochten of geleden tijdens de Eerste Wereldoorlog is een vraag die méér beantwoord kan worden dan in 2013. Toen wist nog 41% niet of hun voorouders hadden meegevochten of geleden.

4.11 Frankrijk Nord-Pas de Calais en Ile de France (2013: n=345; 2016: n=834; 2019: n=315)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013		2016		2019	
1	Verdun	51%	Verdun	63%	Verdun	47%
2	Waterloo	48%	Waterloo	45%	Waterloo	38%
3	Normandië	19%	Austerlitz	15%	Normandië	18%
4	Austerlitz	12%	Normandië	13%	Austerlitz	11%
5	Stalingrad	10%	Stalingrad	9%	Landing Normandië	10%

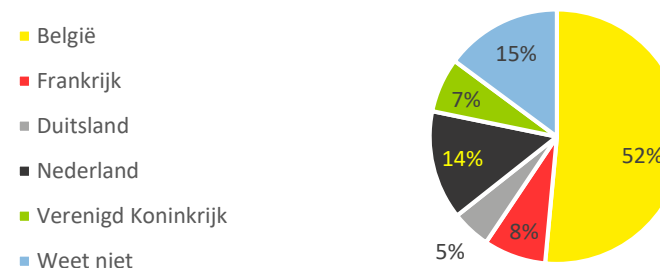
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016		2019	
1	Verdun	61%	Verdun	54%
2	Somme	19%	Somme	19%
3	Frankrijk	16%	Marne	18%
4	Marne	14%	Frankrijk	15%
5	Duitsland	9%	Duitsland	8%

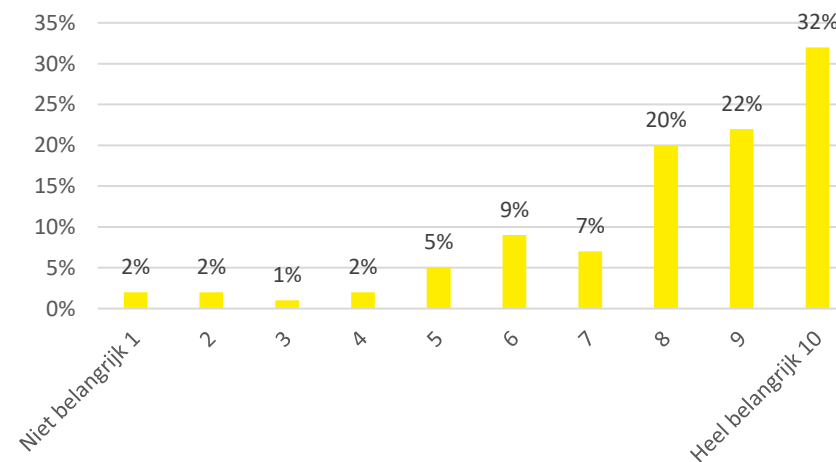
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

	2013		2016		2019	
1	Ieper	10%	Ieper	11%	Ieper	11%
2	België	4%	België	3%	België	3%
3	Brussel	3%	Brussel	1%	Brussel	2%
4	Antwerpen	2%	Verdun	1%	Antwerpen	2%
5	(Zee)Brugge	1%	(Zee)brugge	1%	Frankrijk	2%

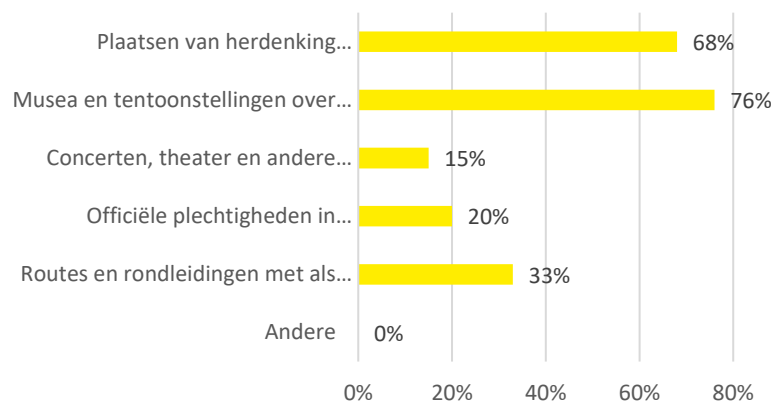
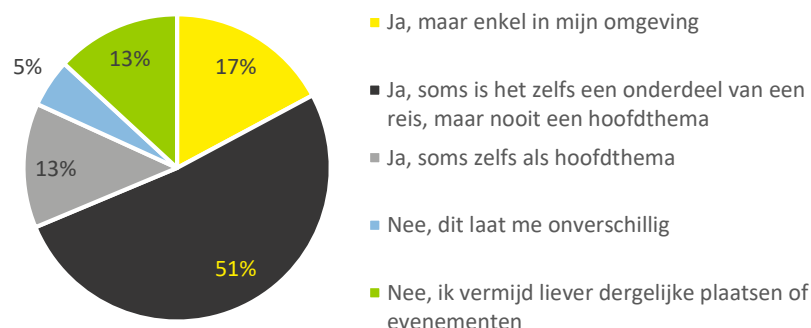
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	63%
Nee	16%
Weet niet	21%

SAMENVATTING

Voor de Fransen uit Nord-Pas-de-Calais en Île-de-France blijven *Verdun* en *Waterloo* de top-of-mind Europese slagvelden. Op de derde plaats staat *Normandië*. *Verdun* wordt ook meteen geassocieerd met de Eerste Wereldoorlog, gevolgd door de *Somme*. Net als in 2016 komt de eerste niet-Franse locatie op de vijfde plaats.

52% van de Fransen uit Nord-Pas de Calais en Île de France weten dat *Flanders Fields* in België ligt. Nederland blijft met bijna 15% geassocieerd aan deze streek. Als men vraagt om locaties te geven die in *Flanders Fields* gelegen zijn merken we dat dit een moeilijke oefening is. *Ieper* blijft de eerste met 11%. *(Zee)Brugge* valt net buiten de top 5. *Kortrijk* en *Passendale* doen voor het eerst hun intrede in de lijst op plaats 9 en 10.

De Fransen uit Nord-Pas de Calais en Île de France zijn erg overtuigd van het belang van de herdenking van de Grote Oorlog. Ze bezoeken tijdens hun reis dan ook graag plaatsen die gelinkt zijn met oorlogsgeschiedenis, vooral als onderdeel van een reis.

Musea en plaatsen van herdenking zijn voor de Fransen belangrijk om te bezoeken, hoewel een derde ook graag routes en rondleidingen met een oorlogsthema doen.

Een vijfde weet niet of hun familie meevocht of geleden heeft in de oorlog. Bijna twee derde van de respondenten heeft via zijn voorouders een band met de Eerste Wereldoorlog.

4.12 Frankrijk overige (2013: n=267; 2016: n=344; 2019: n=311)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

		2013		2016		2019
1	Verdun	48%	Verdun	68%	Verdun	51%
2	Waterloo	41%	Waterloo	41%	Waterloo	31%
3	Austerlitz	16%	Normandië	18%	Normandië	14%
4	Normandië	15%	Austerlitz	13%	Austerlitz	10%
5	Marne	7%	Landing Normandië	9%	Marne	9%

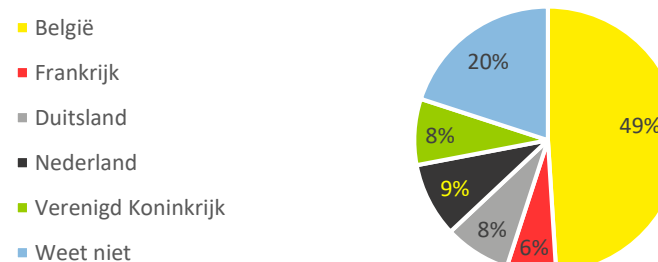
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

		2016		2019
1	Verdun	63%	Verdun	58%
2	Somme	19%	Marne	15%
3	Marne	13%	Frankrijk	12%
4	Frankrijk	13%	Somme	11%
5	Duitsland	8%	Normandië	9%

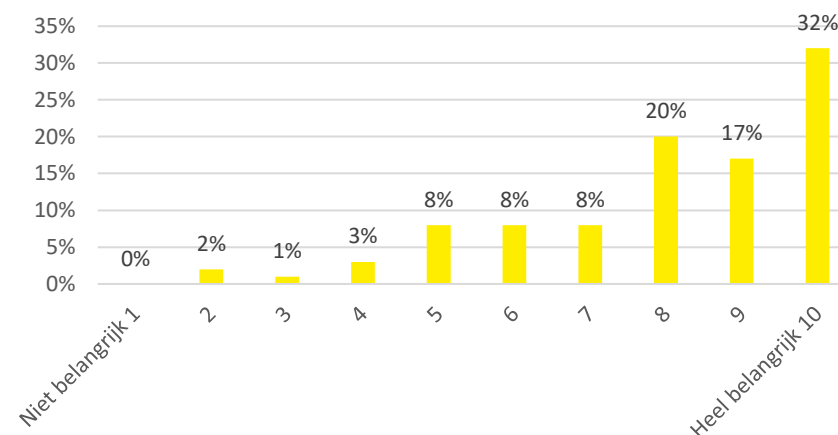
TOP 5 SITES FLANDERS FIELDS

		2013		2016		2019
1	Ieper	8%	Ieper	8%	Ieper	7%
2	Brussel	2%	België	4%	België	5%
3	België	1%	Brussel	2%	(Zee)Brugge	2%
4	Duinkerke	1%	(Zee)Brugge	2%	Brussel	2%
5	(Zee)Brugge	1%	Frankrijk	2%	Ypres Salient	1%

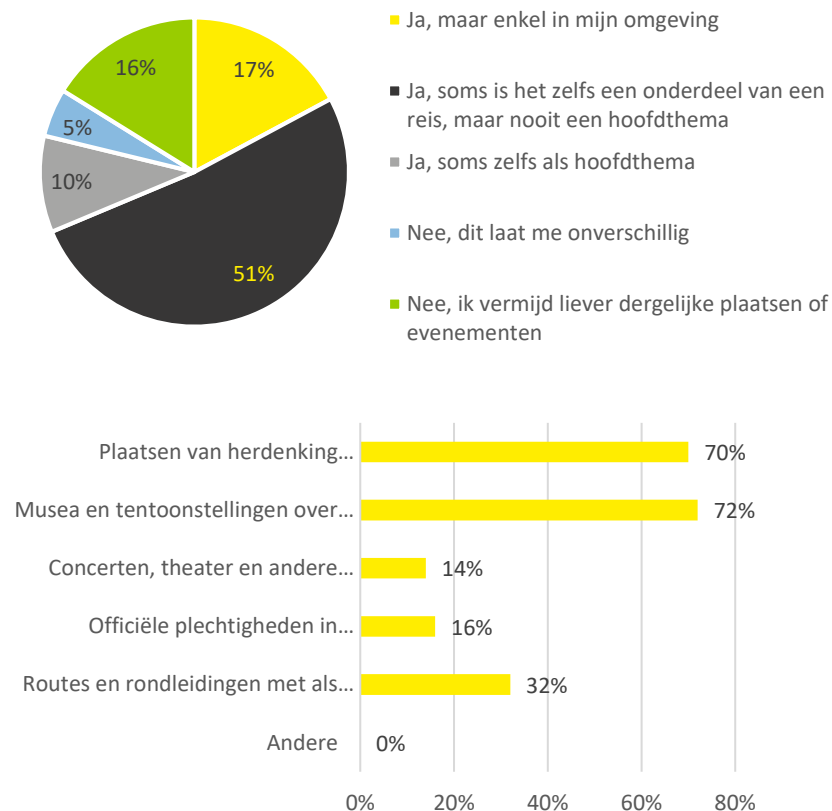
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

SAMENVATTING

Ook in de rest van Frankrijk zijn *Verdun* en *Waterloo* met voorsprong de belangrijkste historische slagvelden. *Verdun* wordt ook heel sterk gelinkt aan de Eerste Wereldoorlog. De eerste niet-Franse locatie vindt men pas op de zesde plaats.

De helft van de Fransen plaatst *Flanders Fields* in België. Vergeleken met 2013 en 2016 (telkens 15%) wordt Nederland hier minder aan gelinkt (9%). Het benoemen van een site verloopt al beter dan in 2016. *Ieper* blijft nummer één zelfs met een lage score. Nieuwe locaties in deze lijst zijn *Ypres Salient* op de 5de, *Passendale* op de 8ste en *Waregem* op de 9de plaats.

De betrokkenheid ten opzichte van WO I ligt voor de overige Fransen ook redelijk hoog. Meer dan de helft van de Fransen bezoekt plaatsen gelinkt aan oorlogsgeschiedenis als onderdeel van een reis. Plaatsen van herdenking en musea en tentoonstellingen over de herdenking zijn de meest bezochte plaatsen.

Net als hun medelandgenoten uit Nord-Pas-de-Calais en Île-de-France zijn meer Fransen zich ervan bewust dat ze een voorouder hebben die meegevochten of geleden heeft tijdens oorlog. Ook weten veel meer Fransen (17%) of hun voorouders te maken hadden met de Eerste wereldoorlog dan in 2013 (29%) .

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	64%
Nee	19%
Weet niet	17%

4.13 Nederland (2013: n=407; 2016: n=877)

TOP 5 SLAGVELDEN IN EUROPA

	2013	2016	2019
1	Waterloo 47%	Waterloo 45%	Waterloo 39%
2	Normandië 26%	Normandië 24%	Normandië 22%
3	Ardenennen 13%	Arnhem 12%	Arnhem 11%
4	Arnhem 12%	Ardenennen 9%	Ardenennen 8%
5	Verdun 9%	Verdun 7%	Nieuwpoort 7%

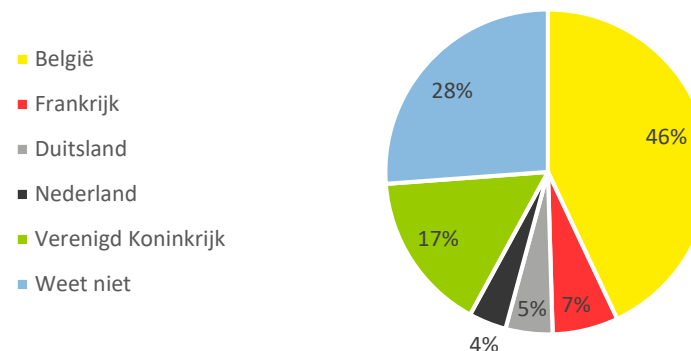
TOP 5 LOCATIES GEASSOCIEERD MET WO I

	2016	2019
1	Frankrijk 30%	Frankrijk 34%
2	België 22%	België 24%
3	Duitsland 18%	Duitsland 24%
4	Ieper 8%	Verdun 8%
5	Verdun 7%	Ieper 7%

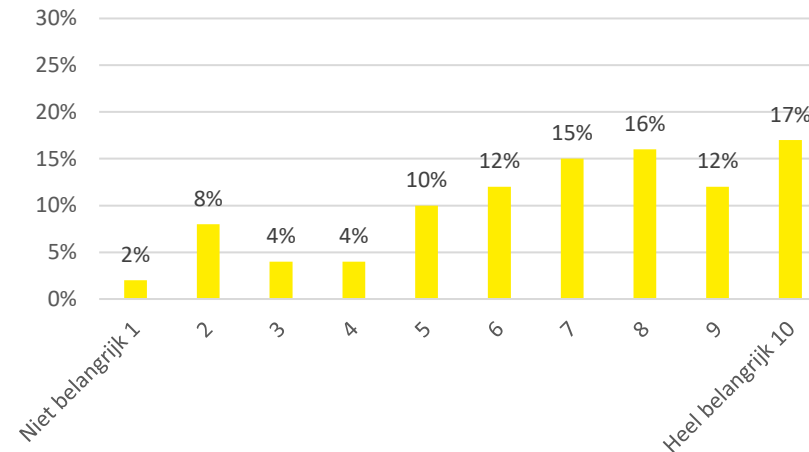
TOP 5 SITES IN FLANDERS FIELDS

	2013	2016	2019
1	Ieper 13%	Ieper 15%	Ieper 16%
2	Gent 2%	Verdun 1%	Antwerpen 2%
3	Passendale 2%	(Zee)Brugge 1%	Kortrijk 2%
4	Antwerpen 2%	Antwerpen 1%	Waregem 1%
5	(Zee)Brugge 1%	Gent 1%	België 1%

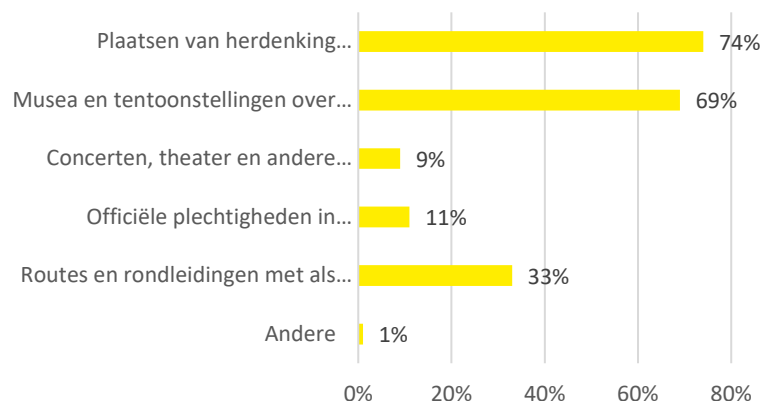
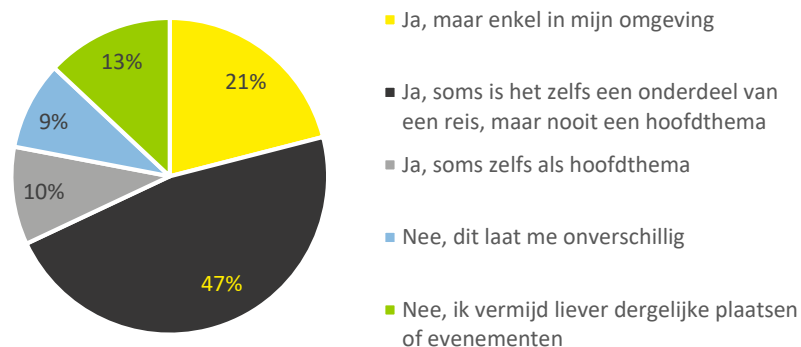
Situering Flanders Fields

Is het belangrijk om WO I te herdenken?

Bezoek aan plaatsen gelinkt aan oorlog

FAMILIELEDEN BETROKKEN BIJ WO I

Ja	16%
Nee	45%
Weet niet	39%

SAMENVATTING

Voor onze noorderburen zijn *Waterloo*, *Normandië* en *Arnhem* de 3 belangrijkste historische slagvelden in Europa. *Nieuwpoort* dat in 2013 op de 10de plaats stond, haalt zelfs de vijfde plaats.

Verdun en *Ieper* worden in het bijzonder gelinkt aan WO I. Hoewel 28% *Flanders Fields* niet kan situeren, legt 46% van de Nederlanders de connectie met België. Het Verenigd Koninkrijk wordt zoals bij de voorgaande jaren veel hieraan gelinkt.

Het aandeel respondenten dat geen site kan opnoemen in *Flanders Fields* blijft sinds 2013 dalen. *Ieper* blijft met een goede voorsprong de bekendste locatie.

Al blijft de interesse om de Eerste Wereldoorlog te herdenken klein, is er een stijging ten opzichte van 2013.

Anderzijds bezoekt bijna 80% graag een site of evenement gelinkt aan oorlogsgeschiedenis, ofwel in zijn onmiddellijke omgeving, ofwel als onderdeel van een reis. Nederlanders bezoeken het liefst plaatsen van herdenking. Musea en tentoonstellingen stijgen qua populariteit met 12 procentpunt.

De kennis van al dan niet betrokkenheid van de eigen voorouders bij de oorlog is sterk gestegen ten opzichte van 2013. Toen wist 51% niet of voorouders hadden deelgenomen of geleden in de oorlog, in 2019 is dit gedaald tot 39%. 45% zegt geen voorouder te hebben die meegevochten of geleden heeft tijdens de Grote Oorlog. Het ontbreken van een link met de Eerste Wereldoorlog, zij het persoonlijk of als land, verklaart in grote mate de beperkte betrokkenheid rond de herdenking.